

משך חכמה

ויקרא

חכמה חומות ירושלים או תחפון זכאי לרק עולה וכלילי שאז יהיה עלם הקרבנות חפץ הבורא באמת לענין נכבד לקרב העולמות ולהועיל לכל העולם כולו. **ובזה** יתורץ הא דקאמר חולין י"ז מעיקרא מ"ט איחסר כו' דהווי מרחקי ממשקני וכל שכן השתא דאיתרחקו להו טפי והקשו בתוספות הא במוות מותרות וא"כ אקריבו להו טפי יעו"ס. ומלבד דבזה"ז אסורים במוות כמו דפרישית (עיין טורי אבן) עוד לא שייך עלם הסברא דבשלמא גבי משכן שחפץ השם בזכאי לרק עולה וכלילי לכן אסר בשר תאווה כדי שיבואו למשקני אבל במוות שעלם הקרבנות אינם אהובים להשם ואינם לריח ניחוח רק כדי להגדירם מע"ז לא שייך לאסור בשר תאווה כדי שיבואו לבמה שאדרבא שמרטון האדם לעשות פעולות הקרבה וזה להקריב בבמה ודו"ק היטב.

ובמנחות בן עזאי אומר לא נכתב בקרבנות לא אלק למ"ד ולא אלקים אלא ד'.

שלא ליתן פתחון פה לבע"ד לחלוק. והדבר מובן עפ"י מושכל, כי הקרבנות היה מנהג אלל כל הגוים לכחות רוחניות מיוחדות לאיזה נורות ולא כן חלק ד' עמו. כי אין להם ייחם והכנעה לאיזו כוח רק לש"ית הנמלא האמיתי והממלא הכל מהאפס המוחלט רק לשם המיוחד בלבד. וכן בכל פרט זיין הבורא ההבדל בין הקרבנות של הגוים לקרבנות שמה את עמו ישראל לזבח לר' להקטיר אשה לר' וזה כונת המאמר. כי ד' לא נקרא על איזה כח מיוחד כמו שמלאנו בשם אלקים על מלאך ודיין רק על כח כל הכחות ועילת העולות וסיבת כל הנמלאים. לכן העם שעדן לא היה נקי לבצם מהרגשות הכוזבות הדמיונות כאשר בסבת זה חטאו בעגלי לכן אמר פרעה על כן לועקים כו' נזבחה לאלקינו. אולם השוטרים המופלגים בחכמתם הזהרו בדבריהם לכן אמר להם על כן אתם אומרים נזבחה לר' יעו"ס ודו"ק. ויעוין ענין נחמד עפ"י בזה"ק פ' משפטים סוף המקרא אם אדוני:

מן הבהמה מן הבקר ומן האלף וכו'. בזה"ק סוף פרשה ב' ויש ברובע משא"כ בנעבד ויש בנעבד משא"כ ברובע רובע בין שלו בין של אחרים אסור נעבד שלו אסור של אחרים מותר. ותמיה טובא על תוספות ב"ק דף מ' ע"ב שהובא הך ברייתא וכתבו הא דלא קאמר למה נאמר נעבד וזה תימיה דבדריא קאמר

הקדמונים נחלקו בטעם הקרבנות המורה אמר כי הוא להרחיק לב האדם מע"ז והרמב"ן וסייעתו אמרו כי הוא לקרב כל כוחות העולמות והוא ענין עלפקטרי רוחני אשר בפעולות הכהן יעשה גבוהות בעולמות שונים כידוע ואולי יש להכריע כי קרבנות במה הם רק להרחיק ע"ז מלבבות עמו ישראל לכן וזה כי יקטירו לשם שמים לא כן קרבנות בזה"ק המה ודאי לקרב העולמות ולחבר דודים. [ומלאתי אח"י בדברי רלב"ג בתועליותיו במלכים על קרא דרק בבמות הוא מוזבחה ומקטיר שאף שהיו מותרות אין בהם כונה עצמיות יעו"ס.] ומקור לזה הא דתקן ריש פרת חטאת אין ריח נחוח בבמה קטנה הרי דקדשי במה אינם לריח נחוח. ובה יובן הא דא"ר נתן הנודר כאלו בנה במה כו' היינו שבמה הוא לגדור עצמו מע"ז אבל בזמן שבהמ"ק קיים הוא עושה רשע במה שגודר עצמו מע"ז בזה דבונה במה הלא ד' בהיכל קדשו ויכול להקריב במקדש כן הנודר הוא רולה לגדור עצמו בנדרי אבל הוא מוסיף פשע שכבר גדרתו המורה באזהרותיה המאירות עינים ודו"ק.

ובזה נתגלה לי סוד במה שחדש רבינו חיים כהן במגילה דף י' למ"ד לא קדשה לעתיד לבוא מ"מ בבמה אסור להקריב יעו"ס משום דאנשי כנה"ג בטלינהו לי'רא דע"ז א"כ תו אין צורך להקריב בבמה לגדור העם מע"ז ואין חפץ להשם בבקר ולאן בבמה שאינם לריח נחוח רק בשביל להגדירם שלא יקריבו לע"ז א"כ תו כי בטלה י'רא דע"ז אסור להקריב בבמה. וא"ש מה דמייתי הגמרא תנאי דלמ"ד שהיו מקריבין אעפ"י שאין בית בתחלת הבנין סבר דלא היה אסור להקריב בבמה ולר' אליעזר דסבר אז היה לריח בית א"כ טרם שבטלו י'רא דע"ז היה מותר בבמה וא"כ הא דקתני משבאו לירושלים נאסרו הבמות כו' ולא היה להם היתר הוא כתנאי אבל הא דקתני וקדושת ירושלים אין אחריה היתר הוא לר"ע ור"ל הדר בי דזמן הזה לכו"ע אין מקריבין בבמה דבטל י'רא דע"ז ועיין תוספות וזכרים דף ס"א סד"ה מאי קסבר ודו"ק.

ויבואר בזה פסוקי תהלים נ"א כי לא תחפון זכאי ואתנה עולה לא תרלה פירוש בבמה שאין הקרבנות לריח נחוח הטיבה ברעונך את ליון

משך

ויקרא

חכמה

סמ 137

קאמר בסיפא דברייתא כאן ובטוגח ונעבד לא מלריך דסגי בהא דמלריך על טוגח ונרבע ודו"ק.

והא דכתב ראב"ד פ"ד מאיסורי מזבח דאם רבע בהמה לפחותה מג' פסולה עיי"ש. ל"ע מהא דקאמר פסקא ח' הרי אני דן מה אם בע"מ שאין יעידת ב' עדים פוסלתו מן האכילה עדות אחד פוסלו מהקרבה הרובע ונרבע כו'. ואכתי מנא לן רבע פחותה מזב' ג', והא דמבעי הגמרא בסנהדרין כ"ה בשוגג, ל"ק, דזה אינו חסרון בעלם, א"כ נוכל לומר אם רבע במזיד אסור באכילה לא כן הכא.

והנה פשטא דתו"כ נעבד של אחרים מותר לגבוה דאין אדם אסור דבר שאינו שלו, וכפי הנראה לענ"ד הוא הברייתא דמייתי לה בע"ז דף ג"ד ע"א תנא שלו אסור ושל חבירו מותר, והא דתניא בתוספתא דע"ז פ"ו נעבד אסור בין שלו בין של אחרים, מוקלה של אחרים מותר נראה דא"ש, דמלי מיירי בשהבעלים רצו להשתחוות לה דמלי אחר לאסור, ואף בע"ז אחרת אם עבדה הבעלים הו' מתסרה בעבודת אחר כמבואר בגמ' ר"ג ע"ב דמפלחו לעגל גלו אדעתיהו דניחא להו ובכ"ז אסור לגבוה נעבד של חבירו, ולכן מקשה הגמרא מהך דכל שטובדים כו' באונס לאו כגון דאנס בהמת חבירו והשתחוה לה, א"כ כיון דאנס בודאי לא ניחא ליה עבודתו לבעלים ואפ"ה מתסר וקשה שפיר ודו"ק.

אולי רבינו משה פסק בתוספתא ולא הביא כלל שנייא דסוגיא, ופסק נגד תורת כהנים ונגד סוגיא דבבלי וכבר הושג מהראב"ד וז"ל, לכן נראה לפרש לעולם כמוש"כ הכס"מ ז"ל, דהא דמתרץ חזקיה כגון שניסך יין לעו"ג על קרניו ובמעשה אסור אף להדיוט [ולא לריך תו דחוקא דתוס' שמה דמלי ראה מייתי משמע דה סיומן אחד דאירי להדיוט עיי"ש, ובאמת ניסוך בין קרניו הוי מעשה כל דהוא כשחיתת סיומן אחד ודו"ק] ונעבד שלו אסור, דקשה טובא אי להדיוט בדידיה גמי מותר בלא מעשה ואי לגבוה של אחרים גמי אסור ועיין לח"מ, אמנם שורש דבר, דהגמרא בתמורה כ"ט פריך דאימא דכמו דנעבד אסור לגבוה כן יאסר להדיוט, ומשני מדלריך קרא לאסור לגבוה מכלל להדיוט שרי עיי"ש בתוספות ותצין, ואם לא היה כתוב ומן הבקר נעבד אז הו"א דאסור לגבוה כמו רובע ונרבע ותו סד"א דאסור להדיוט כקושיית הגמרא בתמורה, דליכא לשנייא מדלריך קרא לאסור גבוה וכו', וזה דקאמר דלא מליא למילף נעבד מרובע, דרובע אסור להדיוט בין שלו בין של אחרים ונעבד של אחרים מותר להדיוט, לפום השתא

דמיירי כ"ז דלא כתיבא הך קרא לאסור לגבוה בפירוש, רק דידעינן מנרבע ואז הוינא אסורא אורו להדיוט, וכיון דזה סברא פשוטה דאף אם תילף מנרבע לא יהיה דמי לגרבע, דנעבד ודאי מותר להדיוט של אחרים, א"כ תו חזינא דקיל וא"ך תילוף לאוסרו לגבוה מנרבע, וכזה פירשו תוספות ב"מ להך דפירש הגמרא ב"ק לאו לקרבן הך דטוגח לא עשה בו אונס כר"ן עיי"ש ודו"ק, וכן מוכרח לפרש אף אם תימא דלגבוה מיירי ע"כ הכי פריך איך תוכל למילף מנרבע כיון דאף אם תילוף לא יהיה דמי לגרבע, וזה דרך כיון בתו"כ, אבל הך דגמרא דילן א"א להולמה דא"כ הו"ל לשנויי דהך דשל אחרים מותר הוא להדיוט כדפרישית, והך דאורו נעבד באונס, דאנס בהמה דחבירה ולגבוה ובדלאעשה מעשה, ודברי הרמב"ם ל"ע שור, **ש"ב** ראיתי כי רבינו משה הלך כדרכו לנשות אחרי הירושלמי, דבפרק כל הללמים פ"ג ה"ה א"ת תנא תני שלו אסור של אחרים מותר א"ת תנא תני בין שלו בין של אחרים כו' דברי הכל היא כו' ודמותיה אעפ"י נאסר לגבוה, ופסק כן, דמסתבר טעמיה ולכך פסק גם בהך דלאחר הקדש דלא כתלמודין בזבחים ק"ד, וז"ב.

ורע דקושיית תוספות ב"ק מ' ע"ב ד"ה ויש בטוגח בחד מיניה סגי תמוה, דהא מממשעות דקרא מפיק צדירות ומה שפירש המהרש"א דבריהם אינו לפי הת"כ מדלריך נעבד ג"כ ודו"ק:

שם בתו"כ, ד"א קרבנכם ממקום שהיחיד מביא הלבד מביא, פירוש, דדריש בספרי רק קדשיך אשר היו לך תשא ובאת כו' ועשית עולותיך הבשר והדם כו' שמביאין קדשים מחו"ל לארץ, יכול אף בבור ומעשר כן ה"ל רק, ותמן ביחיד מיירי קמ"ל דאף לבד מביאין מחו"ל, ועיין תמורה דף י"ח ע"א תוספות ד"ה אפילו ממרעיהו, וזהו דנקיט קרא ומן האין תקריבו קרבנכם, ולאן אסור לגדל בא"י ודו"ק: **תמורה** דף כ"ח ע"ב, והאי תנא מייתי לה מהבא כו' ותנא דבי ר' ישמעאל מן הבהמה ומן הבקר ומן האין מאי דריש פרט לחולה וזקן ומזוהם כו' ות"כ כו' נפ"ל מן האין ומן הכשבים ומן העזים כו' לתנא דבי ר' יאירא דקראי כו', נראה לפירוש האליוו רבא במשנה דפ"א דפריה, דעל פלגם דאמר במשנה הקריבו כו', היינו דאף אם ברירה הוי דכל זה מן האין מקרי, א"כ ר' ישמעאל דקורא פרסדיגמא, מטבע שנקפסל ופוסלו לכל קרבן, דלאו לאן מקרי הוא מקרא דדריש כלל ופרט מן האין כלל מן הכשבים מן העזים פרט אין לך בכלל אלא

משך

ויקרא

חכמה

[וכן פסק רמב"ם] וע"כ ל"ל דכוננו דהוליו אומו סמוך לפתח עזרת נשים והם השימו ידם. ועיין חגיגה ט"ז ודו"ק:

שם בתוי"כ פסקא ז', יכול אף עולת העוף תטעון סמיכה ת"ל העולה. פירוש דוקא מקום דבטי זכר תמים זו בעי סמיכה אבל במקום דלא שגא בין תמימים לבטי"ז ובין זכרים לנקבות לא בעי סמיכה וזה דוקא בעופות עיין ק"א ודו"ק. או יליף העולה העולה דלא כתיב עוד פעם רק בהפשט והפשט ליכא בשוף ועיין פרק ה' ג' וזה פירוש דלקמן פ"ה פסקא ז' אין לי אלא של אנשים נשים מנין אין לי אלא של ישראל של גרים ועבדים מנין כו' ת"ל העולה כל שהוא עולה טעונה הפשטה מה ראית להביאן להפשט ולניחוח ולהוליו מן הסמיכה כו' פירוש דהא גם בסמיכה כתיב העולה וסמך ידו על ראש העולה ואמאי לא מרבינין גרים ועבדים ונשים וממעטינן מבטי ישראל והכא להפשט דכתיב העולה את מרבה מה שאינו בכלל בני ישראל עיי"ש. והק"א נדחק בזה במכתב"ג. והאמת עד לעלמנו בס"ד.

וידבר בפשיטות י"ל דכתיב וסמך ידו על ראש העולה ושחט דוקא בשחיטה בעי סמיכה פרט לעולת העוף שהיא מליקה וכיו"צ המלא בריש דסחטתא אר"ל משום ב"ק השחט בנשחטות הכתוב מדבר ופשט: **ונרצה** לו לכפר עליו. לפי הפשט יתכן דהוא ע"ד מדה (מל"צ מדות דראב"ש ר"ה ג') מסדור שנחלק. והמכוון כאלו כתב וסמך ידו לכפר עליו וזה שמתודה עליו עון עשה ולי"ת שיתק לעשה (יומא ל"ז). ולכפר הוא כפרת דברים בעת סמיכה וכמו באחרי יעמד חי לכפר עליו שמתודה על העלה וגרלה לו וכלאו כתוב על ראש העולה לכפר עליו וגרלה לו זה מבשרו הכתוב שיהיה לרצון אליו ודו"ק. וכזה סדר הכתוב בפקודי והיתה להם משחתם להיות לכהנת עולם לדורותם. או כאלו כתוב והיתה להם משחתם לכהנת עולם להיות לדורותם וזה ע"ד מדה זו מסדור שנחלק: **והקריבו** בני אהרן כו'. מקבלה ואלוץ מלת כהונה יעוין ברכות ל"א ומפורש בכתוב

דשחטה לאו עבודה וכהן ששמש בבית עו"ג לעו"ג דפסול להקריב במקדש כשר בשחטה כמו שכתוב ביחזקאל מ"ד הלויים אשר רחקו מעלי בשמות ישראל והמה ישחטו את העולה ואת הזבח הרי דכשרים לשחטה רק דבימי שמואל נסתפקו בזה. וכפי הנראה דרך על עולה נסתפקו לכן בשלמים כתוב כל איש זובח זבח משום דשחטה מכשירו לאכילה וכן נאכלין לבעלים ואמר יחזקאל כי אם הלויים כו' שאף שכהנים היו רק לפי

אלא מה שזכרנו דכיון דפלגם אינו כבש או עז או אינו מן האלן ופסול להקריבה לגמרי. וזה נכון מאוד: **תמים** יקריבו. בתוי"כ ר"י אומר תמים יקריבו יבקרנו ויקריבו אר"י שמעתי בשוחט תמיד שאינו מזבוק בשבת חייב חטאת ויביא תמיד אחר. הנה כפי הנראה בעולת נדבה דמיירי ביה קרא ליכא למ"ד דביקור מעכב ומאי שייך הך דתמיד הכא וכפי הנראה מיירי בשוחט ונמלא בעל מוס דלא הוי כאנוס דנימא דאין לריך לחוש לכך והוא אנוס קמ"ל. דמליה לכתמילה לבקרו וכי לא ביקר שוגג הוא וחייב. ובפסחים ע"א ע"כ השוחט בע"מ חייב דשוגג הוא ולא אנוס דהו"ל לבקריה רש"י. וזה באמת ידענא דמחשבה התורה לבקרו שמה יש בו מוס תו כי לא ביקר וכבר שהוא מזבוק הוה כמו סמוך לוסתה ולא ידע דאסור סמוך לוסתה אבל אם לא חשה התורה לבקרו תו הוה כמו שלא בשעת וסתה ופטור. ויש להאריך. וכבר דברו האחרונים מסוגיא דפסחים ל"ה ורמב"ם השמיטה אבל מהך תוי"כ דמייתי לה גם גבי עולות נדבה ראיה חזקה דביקור אינו מעכב בתמיד ג"כ ועיין טו"א ואכמ"ל ודוק.

והגה הגרי"א באדרת אליהו הביא הך דרשה דיקריבו יבקרנו גבי עולות לאן עיי"ש. ובכונה עשה כן. דגבי בן בקר מידרש הך יקריבו לבדו הוא קרב ולא כשנתערב עם אחרים וע"כ דזה מידרש מעולת לאן. וזה דלא כמוש"כ הלח"מ פ"ג ה"א מאיסורי מוצאי דאין דרשה על הך יקריבו ודו"ק. וקמ"ל דאף בלאן דלא מנביחי אהרדי ולא שכית זהו מוס כמו בן בקר יעוין בכורות כ"ה ב"כ"ז בעי ביקור ודוק: **וסמך** ידו על ראש וכו'. בתוי"כ ידו ולא יד

בטי. נראה לענ"ד פירוש דיו"ש אינו סומך וכמו דאמר לקמן פרק י"ז קריבו ולא קרבן אביו כו' שר' יהודה אמר אין היו"ש סומך וסתם ספרא ר"י. והא דמייתי במנחות היא ברייתא דלקמן גבי שלמים עיי"ש. ושם למעט בנו קרא דקריבו כתיבא. והא דלא נקיט אשה גבי עולה משום דתיכף לסמיכה שחיטה ועולה טעונה לפון וא"כ מרחק טובא מעזרת נשים ואין יכולה לסמוך. משא"כ בשלמים דלא בעי לפון. א"כ מ"י השלמים לעמוד אלל הפתח של עזרת ישראל ולהכניס ידה ולסמוך. ור"י לעמיה בקדושין כ"ב וכי אשה בעזרה מנין ודו"ק. ובאמת הא דאמר ר"י לעיל פרשה ב' פסוק ב' עגל זבחי שלמים והולאנוה לעזרת נשים וסמכו עליו הנשים ל"ב. דהא כתיב לפני ד' וסמך ובעזרת נשים לא הוה סמיכה כמו דתנן לעיל אם סמוך בחוץ יחזור ויסמוך בפנים

משך

ויקרא

חכמה

ע 130

וכמו שאמר יחזקאל והכהנים בני לדוק כו' לא יגלמו ראשם כסוס יכסמו כו' ויעוין רמזים בפי' מהלכות כלי המקדש ומבשר כשהוא קרח ואין לו שער כלל ואהרן אינו כשר כשהוא קרח וכן הדיוט כשר ודוק. ואילו נרמז זה במה דכתיב כי נזר שמן כו' וזהו בשער כמו נזיר, שהיה אסור בתגלחת ודוק: **כ**י אני ד' אהב משפט שונא גול בעולה. פירושו עפ"י דברי המדרש בהמה שאוכלת מן האבוס של בעלי נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים והקטירי אבל עוף שניזון מן הגזל נאמר בו והשליך את מיראמו. ופשוט. ולפי דברי הגמרא בסוכה דף ו' איש דאף עולה שכולה כליל והכל שלי מימי איני רואה בגולה וממני ילמדו בני לא כן חטאת ואשם ושלמים דיש חלק לכהנים ולבעלים ודוק. ולפי טעם המדרש ה"ן לומר כסדרת רמזים שהבאתי דמוראתה וטלה של חטאת עוף אינן נאכלין לכהנים ומקורו של גמרא דסוכה. ולפי' איש מש"כ לעיל בפירוש החורב דשל עולה היו נשליך אלל המזבח. להורות דממני ילמדו בני והגמרא משא"כ של חטאת לא היו נשליך ומטעם זה ודוק:

ואם מן האלן קרבנו כו' ושחט אותו על ירך המזבח לפונה כו'. הנה כתב לפון בלאן ולא ב"ן בקר' אע"ג דבכל מקום כתיב במקום העולה אלמא דאש עולה הוא נשחט בלפון. ובכל זה נזכרה התורה להזכיר לפון רק בלאן ולא בבקר. ומשיה בפר משיח ובפר העלם דבר לא נזכר במקום העולה ועיין תו"כ וריש פרק איזו מקומן אמרו במדרש לפי ש'לפון מורה על עקדתו של יצחק ש'לפון אפרו לזכרון לפי ד' תמיד. והכוונה שאמרו שרוח לפונות פתוחה ומורה על הבחירה החפשית שעשה אברהם אבינו שיהיה מסור נפשו של הישראלי להשם וכמעט ששלל הבחירה מבניו אחריו וכמעט הוקבע טבע קיים בנפש הישראלי למסור עצמו על אהבת השי"ת. לכן לא כתיב רק ב"ן בלאן זכר לאילו של יצחק הבא תמורת יצחק. ולכן לא נזכר ב"ן בקר בהי"א דגם אלה תשכחנה זה מעשה העגל אשר עשו שור אוכל עשב ואינו לפון לפניו.

ובזה איש מה דרחי בגמרא על קרי' דתו"כ דבן עוף יהיה טעון לפון מקרי' שמליקתו טעונה כהן ופריך מה לעולה שכן שחיטתו טעון כלי דעיקר כלי נפקא לן מקרא דויקח המאכלת כדיליף סוף דס חטאתי וכיון דבן עוף אינו טעון כלי הרי דאינו דומה לאילו של אברהם אבינו שהיה בלא כלי [והמאכלת דריש שמאכלת לישראל שכל מה שאוכלין בעוה"ז הקל

לפי שנפסלו מלהקריב ונשאר דינם כבע"ח. לכן אין בהם רק קדושת לו' לבד ולכן בלוי' אין נפסלים במום. חולין כ"ה:

ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח. הנה לא נזכר אהרן הכהן רק כאן. וטעמו משום דבאמת איך שייך נתינת אש בעולת נדבה ואי משום דמונים היו במסעות ואולי היה באמלע היום הלא כבר פירשו בתוספות מנחות ל"ה שלא היו נוסעים וה"ה חונים רק בתחלת היום או תחלת הלילה וכן משמע בפרשה בהעלותך ויש כו' מערב עד בוקר וכו'. ועל כרחין דפירושו. דכבר נתנו אש על המזבח לתמיד של שחר. וכן מפרש הגמרא ביומא איזו דבר שטעון אש כו' זה טלה. ולכן קא משמע לן קרא דביום שמיני למלוים החל אהרן לכהן ואחרי זה נקרא אהרן הכהן. ולכן קודם שכהן אהרן לא היו לריכים ליתן אש על המזבח. וכן כתוב בשמיני ויקטר על המזבח מלבד עולת הבקר ואח"כ כתוב ותלא אש מלפני ד' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים והיינו כל העולה התמידים ועולת אהרן והעדה ומה שכתוב ויקטיר. פירוש. שהעלן על המזבח להשרף אח"כ ונשרף על ידי אש שלמעלה כפירוש רשב"ם שם. ולכן אמר שכבר נתנו אש להתמיד. היינו שכבר כהן אהרן וזה שהקריב תמיד של שחר וקרבן שלו ושל העם. אז אחרי זה יתנו אש ועלים לתמיד. ולכן דריש הגמרא והתו"כ וערכו עלים על תמיד של בין הערבים. שקודם תמיד של שחר של שמיני לא נתנו אש ועלים. רק כשכבר כהן אהרן. וזה עומק הפשט בס"ד ודו"ק.

ובמה שביארתי יבואר עומק הפשט הכתוב בפרשת לו זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה כל הלילה עד הבקר ובער עליה הכהן עלים בבקר. שלא התחיל לסדר סדר העבודה מבקר כאב"י דהוי מסדר דמתחיל מבקר ואין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר. דהיה לו להתחיל סדר העבודה מבקר וטעמו משום דבקר ראשון לא נתנו אש במזבח כמו דפרישית רק התחילה מערבב ודו"ק. ומשיה כתוב והרים הדשן כו' העולה על המזבח משום דעולת בוקר ראשון לא נתנו לה עלים. רק היתה נערכת על המזבח לבד ועיין מנחות דף כ"ו:

וערכו בני אהרן הכהנים לרבות הקרחנים דברי ר' יהודה. נראה דמשיקרא כתיב בני אהרן הכהן לכן מרמז דכשרים לעבודה אף בני אהרן הכהנים שאין כשרים לכה"ג. וזה הקרחנים דכה"ג פסול כשהוא קרח דאף לגלגל כל שערו כחשך אסור

משך

ויקרא

חבמה

העוף כו' אר"י ומה אם נקבות שבחמה שלא כשרו לבוא עולה כשרו שלמים כו'. פירוש דר"י סבר כהן תנא לקמן פ' אמור פ' ז' דבן נח אינו מביא אלא עולה בלבד ולא שלמים ודלא כר"ע אי"כ שפיר אמר דקו"ח דר"ש אינו דמלי למיפרך דמה לעולה שכן ריבה במקרים דבן נח מביא עולה ולכך רבה בקרבין עופות אבל שלמים שלא רבה במקרבין דאינו מביאן בן נח. היה דמיטע בקרבין דאינו מביא עופות ולכן עביר הקו"ח נקבות שבחמה מנקבות שבחמה דחזיין שנקבות מרובין בשלמים כש"כ עופות נקבות שראוין לשלמים וחו לא מלי פריך הך פירכא. ואולם עדיין יש למיפרך פירכא אחרת על קו"ח דר"ש דעולה באה מן העוף שרבה במקרבין בגדלת לבד לא כן בשלמים שמיטע במקרבין בגדלת לבד לכך אינו בא מן העוף ועיין לקמן פסקא ח' סברא כו'. מ"מ מסתבר כפירוש הראשון דמה שרבה במקרבין אף בעופות שכן נח מביא מהן משא"כ לפירוש שני מה שרבה במקרבין בלבד אינו בעוף ודוק:

ישם מן העוף ולא כל העוף לפי שנאמר זכר תמים בבקר בכשבים ובעזים. עיין קרבן אהרן. ונעלם ממנו לקמן אמור פרשה ז' פסקא ב' דמפירש כר"י עיי"ש: **והשריף** אותה אלא המזבח וכו'. בתורכ אותה כשרה ולא פסולה דאינה נשלכת סמוך לכבש רק גשרפת ככל הקדשים פסולים אותה ולא חטאת העוף. ג"כ לפי הרמב"ם ז"ל שפסק בהלכות מעילה פ"ב הלכה ו' דחטאת עוף אינה נאכלת ואסור להנות ממנה. מפרש ג"כ אותה בהשלכה ולא חטאת עוף בהשלכה רק היא כפוסלין ונשרפת. ומ"מ אין בה מעילה. ולא דמיא לשאר פסולין שלא היה להן שעה"כ דהא נעשית מזאתה ודוק. אולם זרות גדולה היא מאין ידע לה רבינו משה ז"ל. ובתמורה גבי עולת העוף מיירי. ולכן לולא דמסתפינא אחינא דר"ם נפל בדבריו וז"ל הוזה דמה אין בה מעילה עולה אסור להנותו במוראתו ונולחו וט"ם נפל ממלת אבל לאכל וגרסה שהיה כן לפני הכה"מ ויש להאריך ואין כאן מקומו:

ישם בתורכ פסקא ז' עולה אעפ"י שמלה דם הגוף ולא מלה דם הראש. לענין גרסה דלזה ג"כ כונה התורה במה דכתבה ומולק והקטיר וגמלה דמו על המזבח אף דמזוי קודם הקטרה דהקטרה דהכא קאי על הראש למדיה. דעל הגוף לקמן קאי כמ"ש לעיל. וקמ"ל קרא דראש סגי בלא מזוי רק בהקטרה. אבל הגוף אינו מקטירו עד שמלה דמו. וזה נכון לפי התורכ לעיל ודוק:

לאחר

הכל בזכות זה] וא"כ שפיר לא טעון לפון משא"כ בכלהו. וזה פרכא חזקה. ולכן בקדושין לא פריך שכן טעון כלי דאדרבא בעלמא של כהן דמעבד עדיפא טפי וחשיבא. וכמו דחזינא דחטאת הפנימי טעון נתינה בעלמא של כהן רק לגבי לפון הסונה דאינו דומה לאילו של אברהם דע"ז עיקר הוראת לפון ודוק היטב.

ובזה א"ש מה דאמרו בגמרא דף כ"ז ע"ב על העלים כו' דוקא כו' העולה על המזבח אי צעו הכי עביר כו'. פירוש דגבי בן בקר כתב על העלים דאי צעי עביר כמו שפשה אברהם לאיל ששחטו והקטיר ממעל לעלים אשר על המזבח וגבי אשר ירום הדשן דמדבר שם מעולת תמיד שהיא מוכרחת להיות במזבח והיא עולת לאן לזה אשמע לן. דאף אם מקטיר העולה מלמטה לעלים על המזבח ג"כ כשר אף דלא הוי דומי לאילו של אברהם אבינו. **ורפ"ז** א"ש מה דאין שפיר נחשון טעון לפון משום דאמר בתוספתא ברכות מפני מה זכה יודא למלוכה לפי שקפץ נחשון ושצטו לתוך הים קדש שמו של מקום כו'. לכן אינו טעון להזכיר עקידתו של יחזק שכן ה"י לו מסירת נפש על קדוש השי"ת בים לכן לא ה"י נזקק להאריכו לפון בקרבנות אשר אינן לדורות רק לשעה כמו חטאת דנדבה ליכא ביחיד ודוק. ולא היה קרבנו נזכר להזכירו זכות אבות ודוק: **וזרקו** בני אהרן כו' סב"ב. בעולה ושלמים דזריקתן בכלי ורלו לזכות במזבח הרבה וזה יזרוק בקרן זה וזה בקרן זה. אבל בחטאת החילונו שזרקת באצבע אין מן הגימור שצדס שטבל אחר אלבעו וישטו חבירו אלבעו דבר שחברו נמאס בה כתב וזרק את דמו:

והקריב הכהן הכל והקטיר המזבחה. זו הולכת אברים לכבש תורכ. ולכן לא כתב רק גבי עולת לאן משום דבה כתוב שישחט לפונה והכבש הוא לדרוס ולכן כיון דהוא טורח גדול להביא מלפון המזבח לדרוס הוי אחינא דזה כשר גם בזר כמו הפשט ונתוח קא משמע לן דבעי זהו כהן ודוק: **עורה** הוא. אשה ריח וכו'. פירוש בן בקר ליכא חטאת ביחיד. רק בכהן משיח. אבל בן לאן ובן עוף דאיכא חטאת קמ"ל. דלא יתשב שלא לשמו אף לשם חטאת אע"ג דקדשי קדשים הוי כמו עולה ודוק: **ואם** מן העוף עולה קרבנו וכו'. בתורכ והלא דין הוא ומה עולה שלא כשרה לבוא נקיבות כזכרים. כשרה לבוא מן העוף. שלמים שכשרו לבוא נקבות כזכרים אי"כ שיכשרו לבוא מן

כי כל שאור וכל דבש כו' קרבן ראשית כו' ואל המזבח לא יעלו לר"ל. בזה מפורש הכתוב האש ט' כענבים במדבר מלאתי ישראל שכתו ענבים הן מונפין לגבי מזבח ואל יעלו לריח נחוח דלין ראויים לאשים והיואל מהיין הן נסוכין ע"ג מזבחים לריח נחוח. הן מלאתי ישראל שיהיו בניהם טובים ונעלים מהם. אכן כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותכם שהתאנה בכורה תמפה חית בה אבל היואל ממנה. דבש אינה ראוייה לבכורים ג"כ שאין מביאין בכורים מוח מייין ושמן. וזה להבנים גרועים הרבה מאבותיהם. שאין מלמדים אותם תורה ויראת ד' ולא זה בחר ד' אלודי יעקב. זה מכיון הפסוק. ועיין תרומות פרק י"א משנה ג'.

תו"כ כי כל שאור וכל דבש מה ת"ל כל שאור וכל דבש פירוש קרא דכל לרבות עירובו בשניהם לכתוב בחד ואנא ידענא לאסור עירובו בשני לפי שיש בשאור מה שאין בדבש שאור הותר מכללי פירוש. לפי שהכתוב פרט קרבן ראשית תקריבו אותם ושאר מלאטו שהותר במקדש לבד קרבן ראשית בתקריבה לגבי מזבח בתמפה זה בלחמי תודה דליכא חמץ. אבל דבש לא הותר מכללו לבד בכורים קרבן ראשית במקדש שיהא דבש טעון תמפה ופשוט. ודברי הגמ' אינו מוזן לעני כמותי.

מרח ברית. מנחת כ"א ברית מלח שהתא ברית אמורה במלח דברי ר' יהודה. ר"ס אומר נאמר ברית בכונה כו' כשם שא"ל לקרבנות בלא כהונה כן אי אפשר בלא מלח. וישין רש"י דפירש ממשמעות דורשין א"ב. ונראה דפליגי אס בבמה טעוין קרבנות מלח. דר' יהודה לא מפליג וסבר דטעוין קרבנות במה מלח. ור"ס סבר דכמו כהונה אינה בבמה כן מלח אינו בקרבנות במה. דמדון כהונה הוי דין מלח. דברית עם אהרן ובניו הוא. וא"ש מה דכתב רחמנא עיקר דין מלח במנחה משום דאינו בבמה. להראות דבבמה אינן טעוין קרבנות מלח. וישין סוף וצחים דפליגי תנאי אס יש מנחה בבמה. וישין. ולפי' נראה דקטרת ממעט ממלח משום שאינו על מזבח החילון. ויתכן דקטרת של נשיאים שהיתה נדבה על גבי מזבח החילון היה טעונה מלח. ואולי משום דאינו ברית עולם שאינו רק הוראת שעה. ולפי מה שפירשתי במק"א דנדב ואביהוא הקטירו קטרת על מזבח החילון. לפי שסברו שדין פנימי היה לו בעת שנראה כבוד ד' היה קטרת זרה מפני שהיה בלא מלח כדן קטרת בפנימי. ובאמת לו יהא דאז היה דין פנימי להמזבח החילון בכל

לאהרן ולבניו וכו'. תריכ אין לי אלא מנחותיהן מלוקותיהן מנין כו' אין לי אלא מליקת ישראל מליקת כהנים מנין אר"ש כו' הוילי ואמר סולת מזה שלהן נאסר מליקת מזה שלהן. הנה לכאורה אין דמיון דהתם בשל ישראל נקמלת ושל כהן כולה כליל ואין לה מתירי לא כן הכא דמורק הדם בשל כהן כמו בשל ישראל ושל ישראל מתיר לכהן כן בשל כהן ומנא תיתי דשל כהן לריך להקריבו. לפלא יחשב. אך מה נאות דר"ש לטעמיה לקמן סוף פרק י"ט דמנחת חוטא של כהן נקמלת ושירים קרבין בפני עולמו. איכ שפיר חזינא דאף כי איכא מתיר מ"מ אינו נותר לכהן רק למזבח. איכ כש"כ במלוקות ודוק.

וכי תקריב קרבן מנחה מאפה כו'. דע דבכל תורה כהנים בכל מקום שנאמר דבר אל בני ישראל להכלל כולו בלשון לאו אזהרה. אז מדבר בלשון נוכח ובמקום שנאמר לו לאהרן ובניו או דבר אל אהרן ואל בניו שמדבר בלאו ואזהרה לכהנים לבד אז מדבר בלשון נסתרי. ופוק חזי דבכל פרשת ויקרא דכתוב דבר אל בני כתוב בלשון נסתרי לבד מקרא דחקת עולם לדורותיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו כתוב בנכחי. אבל במקום שמדבר בענין קרבנות מדבר בלשון נסתרי שהלאו על הכהן כמו ומלק ולא ידיל שאזהרה הוא להכלה (דלא כראב"ש) כתוב בלשון נסתרי. וכן מקרא דלא ישים עליה שמן שאינו רק בכהן המקריב (כפי מה שמפורש בחינוך ומהבאר בספר אור שמח) כתוב בלשון נסתרי. וכאן מנחת סולת שאינו רק סולת בשמן אין דרך להחמין כתוב בלשון נסתרי. אבל מנחת מאפה תמור ומנחת ומרחשת שנאפין וכמו לחם ודרך להחמין ולכן כתוב בכהן לא תעשה חמץ שהלאו הוא על כל המחמין בין על כהן בין על זר כתוב בלשון נוכח משום הלאוין. ולא תשביט מלח ומנחת בכורים הוא קרבן לצור כתוב בלשון נוכח כמו בפ' פנחס ופ' לחם הפנים וכיו"ב. ופרשת לו כתוב לו את אהרן ואת בניו דבר אל אהרן ואל בניו כתוב הכל בלשון נסתרי. לבד פרשת חלב ודם כתוב בלשון נוכח משום דכתוב דבר אל בניו ובאזהרות יעו"ש. וכן בפ' אחרי ופ' אמור זה כלל מקויים יעו"ש בזה.

והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה כו'. מנחת חוטא מנין ת"ל את המנחה כו'. תריכ ובגמ'. ונראה דדריש כונה שניה אשר יעשה מאלה מקלח אלה היינו מן סולת ושמן ולבונה זה מנחת חוטא. שאין בו אלא סולת לבד. ודוק.

משך

ויקרא

חכמה

קדושים וכי תזבחו זבח שלמים לרונכם הזבחהו כיון שעל כרחק אחת מקדישו זבח אותו לרנן בלב גמור ולכן לא כתיב ריח ניחוח דריח מורה על הרנן דמתקבל ברעוא קדש ד' משום דכפר ועו אין הפסד לאדם המקריב שהבשר אוכל והחלב בלא זה אסור לאכול ואי משום חזה ושוק הלא בחולין לריך ליתן זרוע ולחיים כו' אבל בכבש מפסיד האליה שמותרת לאכילה ומקריבה לגבוה ואולי חס עליה ואין רטנו שלם בדבר לכן לא כתיב ריח ניחוח. ולכן בכל המנחות כתוב ריח ניחוח לצד במנחת זכורים לא כתוב ריח ניחוח מפני שהיא חובה ובה להחיר חדש ואולי אינם מקריבים רק להחיר החדש ודוק. והיא של שעורים שאינו מאכל אדם:

וישחמו פתח אהל מועד. מגיד שלמים ששחטן קודם פתיחת אהל מועד פסולין. לשיטת רבותינו בתוס' הוא הדין בכל הקרבנות וכמו ששנינו במסכת תמיד לא היה תמיד נשחט עד שהיה שומע קול שער שנפתח. ובזריקה גבי עולה כתיב וזרקו כו' פתח אהמ"ש. נמצא דכל התחלת עבודה דמעבבא דוקא כשהיכל פתוח. משא"כ הקטרה. והענין לדרך להיות עבודה דוקא במקום התגלות אלקותו יתברך ליחד העבודה למקור המקורין. לא לכת נפרד וכיו"ב חלילה. אבל כיון שהתחיל בעבודה לשמו יתברך תו סוף עבודה דלא מעבבא. דכל העושה ע"ד ראשונה עושה וסתמא לשמו יתברך מקטיר. ולכן כל תחילות עבודות אינן כשרין אלא בזיוס. לא בלילה. משום שבזיוס יש התגלות אלקותו יתברך משא"כ בלילה. וכמו שזמאנו שכל דברות שנדבר הקב"ה עם משה לא היה אלא בזיוס כמו שנאמר בזיוס דבר ד' את משה (מכילתא ותר"ב). וכן זמאנו במדרש שבעשה שלמד משה מפי הקב"ה היה יודע שהוא יום וכשלמד לעלמו כו'. ולכן אמרו בשילהי מנחות ת"ח העוסקים בתורה בלילה מעלה הכתוב כאלו עוסקים בעבודה. שנאמר עבדי ד' העומדים בבית ד' בלילות וסד"א דהוי כסוף עבודה דלנו מעבבא שכשרה בלילה קמ"ל בסוף תמיד כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו שנאמר קומי רוני בלילה כו' מוכח ד' כיון שפתח לאהמ"ש התגלות אלקותו יתברך תו הוי כתחלת עבודה שכשרה בזיוס.

עוד יש לומר. דהכוונה של למד בלילה הוא שלומד בעת אופל לא לכבוד רק בסתר. בלינעא בעת הדחק. והלמוד ע"מ להתכבד או לעשות רב או להשלים את נפשו הוא כוזרע ואחרי כן כשבא לעת התועלויות נעשה כקולר. וזה הזורעין בדמעה ברינה יקלורו נאמר

בכל זה מפני זה לא אבד מעלת החילון שקרבנותיו טעונין מלח והיה קטרת בלא מלח במזבח החילון ודוק. ולפי' בימי המלוואים שהיה דין במה לא היה מלח. לכן אמר יחזקאל דבמלוואים שעשו בימי עזרא ישימו מלח על האברים משום דבטי כהונה ודוק: **ואם** תקריב מנחת זכורים כו'. בתור"כ עתידה שתפסוק ותחזור. וכן אם יהיה היוכל. ונראה דלפי מה דקיי"ל דקדושת הבית לא בטלה וקדושת הארץ הראשונה בטלה כמוש"פ רבינו פ"ו מהלכות בית-הבטירה ועומר אינו בא אלא מן הארץ. איכ' אז כשלא היה בית היו יכולין להקריב אעפ"י שאין בית. רק העומר שאינו בא אלא מן הארץ אז הוי ארץ ישראל קודם שקדשה עזרא כמו חולה לארץ לא היו מביאין. לכן אמר עתידה שתפסוק ותחזור שתבטל קדושת הארץ. מפני זה לא כתוב בעזרא ערס בוא עזרא שהקריבו עומר. רק עולות ופסח יעו"ש. משום דכ"ז דלא סליק עזרא עין לא נתקדשה הארץ כדאמרו עירובין דף י"ג הכך שית שני עד דסליק כו' ומקדיש לא קא חשיב דלא מנו שמיטין ויוכלות ודוק:

ואם תקריב מנחת זכורים כו'. לא כתבה התורה והגמרת מן המנחה לאהרן ולבניו וכן במנחת סוטה דפ' נשא ויעוין בבלי ריש ואלו מנחות וירושלמי סוטה פ"ג דלמדו מדרשות יעו"ש. ולא כתבה תורה בפירושו משום דשעורים מאכל בהמה וחסה תורה לכתוב שתחלק לאהרן ולבניו שאינו מן הכבוד ליתן להם וחם הש"ת על כבוד ברייתו יותר מכבוד המזבח ודוק: **יענך** ד' ביום לרהי. שעולות מקריבין גם בני נח לכן כתיב ד' משום דמהוה הכלי. ישגבך שם אלקי יעקב. בזכות מנחות שאין נקריבין רק לישאל. וכר"ע במנחות ע"ג. ישלח עורך מקדש היינו עולות שנקריבין אף בבמה וכש"כ בבמת לבור. ומליון יסעודך אלו מנחות שאין קריבין אפילו בבמת לבור ורק בליון היינו בבהמ"ק. [ומפרש ע"ד מוגבלות] יזכור כל מנחותי. בהנקריבים מהם אזכרתה לר' בליון. דאלו מנחת נסכים שכולה כליל קריב גם לבני נח. ורק הנך מנחות דנקמלות דליון קרב מהם רק הקומץ והלבנה אזכרתה לר' ועולותיך ידשנה סלה. זה עולות שקריבים גם בבמה ולבני נח ודוק:

ואם זבח שלמים קרבנו. בכל המינים נאמר ריח ניחוח רק בכבש הוא מקריב לא נאמר ריח ניחוח. והטעם משום דבעולה כתיב יקריב אותו לרנונו. אבל בשלמים שהיו אסורין לאכול בשר תלויה במדבר רק שלמים לצד לא היה הקדש לרנונו רק שיאלץ בשר ולכן כתיב בלשון לוי ובקשה בפרשת

משך

ויקרא

חכמה

עב 143

בבקר. נראה לי כי בעלם שם לחם נאמר על קרבנות שומן קבוע וכמו שכתוב בראש פרשת הקרבנות בפנחס את קרבני לחמי לאשי תשמרו פו' וכן מפרש בתורכ ומיד בן נכר לא תקריבו לחם אלקיהם דקאי על הקרבנות שומן קבוע. והנה מפרש בירושלמי פרק ת"ג דקרא דואם מן האלן קרבני לזבח שלמים קאי על פסח ששחטו שלא בזמנו. ובזבחים ט' מוקי לה בזמנה פסח. שבאמת פסחים לכל ישראל היה לאלפים ושתיירו הרבה. לכן כתוב לחם להורות דהוא מדברים שהן לחם. והם מקרבנות שחובה על ישראל להביא בזמנו ודין זמן יש להן להקטרה. ולכן לא כתיב בבקר להורות זה דפסח אינו בא מן הבקר. והא דכתיב וזבחם כו' פסח לאן ובקר הוא על חגיגה כפירוש רז"ל. וגבי בעל מוס בפרשת אמור כי כל איש אשר בו מוס מורע אהרן הכהן כו' אשי ד' זה קרבנות שאין זמן קבוע. את לחם אלקיו לא יגש כו'. פירוש אף בתמידין וכל קרבנות לזבחי שלא הותר בעל מוס כמו שהותר טומאה לזבוח ופשוט. וכתוב אהרן הכהן שהוא כהונתו גרם לזרעו שאף שאין כהנים שהן בע"מ קבועין מתחילת ברייתן אוכלים בקדשים. ופשוט. ודוק:

ואם עו קרבנו. הנה בשור וכבש זבח השלמים ובעז לא. ונראה משום דבשור וכבש מלאנו שזכר שהיו שלמי לזבוח כבשים לעגרת ושור ואיל לשלמים ביום המלוואים. ובעז לא מלאנו שיהא שלמי לזבוח וזה שאמר זבח השלמים לזבוח. ויתכן עוד דשור ראוי לעבודה ואיל לגיזתו ולכן ניכר שמקריבו לזבח השלמים. אבל עו דלא בר גיזה הוא (חולין קל"ז) וכיון שבשר תאווה נאסר ודאי מקריבו לאכילה ולא נכר שמזון לקרבן ודוק:

והקמירם הכהן כו'. ישוין תו"כ. ויתכן כמו דרש במנחות כ"ז דחלב אעפ"י שאין בשר יעושי. כן הכא מגלה קרא דאם לא נשאר רק כוית חלב ג"כ זורק הדם. ולכן אמר דאין הקטרה בפחות מכזית. וכי יש כוית בלירוף פחות מזית מ כליות ופחות מזית מיותרת. ופחות מזית מחלב ובגיר שלשה הם הוי כוית. קמ"ל דהקטרה הוי. ולכן א' והקטירים שבזירוף שלשון הוי כוית ג"כ יקטיר אותם. **אם** הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. כי יונתן למקרב קרבן חובת עמיה דלא כה הביאורי הוא עפ"י דברי המדרש וארא פ' יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום יעמין אדם עלמו לעו"ג אני מראהו לבי 3

נאמר על כל מפעלות האדם אם לא בא עדיין התכלית נעשה כזורע לאיזה פעולה ואין זה שעת רינה. אבל העוסק בתורה במסתרים ולבלי לאיזה תכלית. רק התקשרותו לתורה הוא התכלית. אי"כ השכר שלו הוא משיג בעת עסקו בתורה. וזה קומי רוני בלילה. שתיכף בעת הלימוד ירונ מטוב לבי. כי קשור הוא להשי"ת מדי עסקו בתורה וטועם טועם התורה האלקית ודוק:

ושחטו פתח אהמ"ע. יכולהו כתיב ושחטו אותו. ונראה משום דדרשו דשלמים שנשחטו קודם שנפתח פתח אהמ"ע פסולים. לזה אמר וסמך ידו על ראש קרבנו ושחטו. שני הפעולות האלה סמיכה ושחיטה יהיו פתח אהמ"ע לאחר שנפתח פתח ההיכל. אף דבסמיכה אין קפידא רק בעי שיהיה תיכף לסמיכה שחיטה. ואי"כ אם סמך קודם שנפתח אהמ"ע יהי הפסק בין הסמיכה להשחיטה מה שצריך לפתוח אהמ"ע ודוק:

וזרקו בני אהרן הכהנים. משום דמלאנו שהבכורים הקריבו צסיני זבחים שלמים פרים. לכן באהמ"ע אמר בבקר וזרקו בני אהרן הכהנים. ופשוט. משא"כ בלאן ועז לא הזכיר הכהנים. והא דבעולה אמר כז"מ בני אהרן הכהנים להורות דמשום שהמה כהנים מחוייבין בעבודות אילי. אבל בשלמים הנה מחויבים משום שנוטלים חוה ושוק שנאכל להם ולנשיהם. שזכו במה שהן בני אהרן ופשוט:

והקמירו אותו בני אהרן המזבחה על העולה אשר על העצים וכו'. יתכן דמלמד שמקטירין על איברי העולה ואין חוללין בין אימורים למזבחי. אע"ג דבשר וחלב לאו חד מיאא נינהו. דבשחך מינא הוי הלא אמרו זבחים ק"י מין במינו אינו חולץ קמ"ל דמלי להדר אימורים על איברים של עולה. וכן בלו פ' מלוואים ויקטר המזבחה על העולה שלימד שאברים אינם חוללין ועיין מנחות כ"ז ע"כ בזה ודוק: **פרק י"ח** כשב למה נאמר כשב לרבות את הפסח לאליה. ישוין רש"י מנחות פ"ג

בזה. ולי נראה. משום שפסח אמרו במשנה נעמא בשר וחלב קיים אינו זורק הדם. נעמא חלב והבשר קיים זורק הדם משום שעיקרו אינו אלא לאכילה. ובמגרים שלא נאסר חלבי. לא היה מן אימורים. רק שאכלו הבשר עם החלב שייסקו. כדאמר שם דף ז"ה הוי אמינא. דבפסח לדורות. שהאליה מותרת באכילה. תהא נאכלת ולא תהא נקרבת. שאכלתו עיקר כמו במגרים. לכן מרבה פסח לאליה. וזה ברור:

רחם אשה לרי. נאמר לחם כבכשים ובעזים ולא

משך

יוקרא

כמה

דעיקר קבלה צפר כתיבא יעו"ש:

אמר רבי האורס און הפר ואח"כ קיבל דמו פסול שנאמר ולקח מדם הפה שהי' כבר, מה נפלא ועמוק הדבר כי התורה כתבה דין קבלה צפר שנאמר ולקח מדם הפה זה קבלה והביא אותו כו' זה הולכה ובפר העדה לא כתוב דין דקבלה רק הולכה לבד והביא כו' מדם הפה ולכן לא כתבה התורה צפר העדה תמים רק פר בן בקר לצד דבכל חטאות קבועים כתוב תמים לבד מפר העדה והוא לגלות על זה הדרש דבקבלה צפי שיהא תמים ובחולכה כשר אף אם נשתייר כוונת יעו"ש, לכן בקבלה צפר המשיח כתוב מדם הפה שהי' כבר דכתיב צי' תמים הוא תמים ולא צעל מום, אבל צפר העדה כתוב רק הולכה והביא מדם הפה ובחולכה לא צעינן שיהא תמים, לכן לא כתב קרא מקודם תמים שלא נאמר הפה האמור למעלה באותו ענין שיהא תמים בחולכה ודו"ק היטב, והא דלוי' רב דלריך שיקבל כל דם הפה למזוה דכתיב ואת כל דם הפה ישפוך אל יסוד כו' אם אינו ענין לשפיכת שירים תנינו ענין לקבלה, הוא עומק הפשטי, דאם נאמר דעל מותר הדם שנשתייר ממה שהביא הי' לל כתוב ואת כל הדם כמו שכתוב צפר העדה ועל כרחין דעל כל דם הפה אמר שישפוך על יסוד, ואם נאמר דלא קבל כל הדם אם כן הא נפקא לן מקראי' דשירים שצלאור בהמה נעשין דחויין לכי"ע יעוין שם דף ל"ד ע"ב, ועל כרחין דמירי' שכבר נתקבל כל דם הפה בכלי ולכן ישפך הדם שנתקבל בכלי קודם הזיה ליסוד, הרי דמזוה לקבל כל דם הפה בכלי רק לעכב אינו מעכב, וסגי אף אם קבל מקלת, ולכן אמר דם הפה צה"י הוא תמים האמור בענין שבשעת קבלה צפי שיהא תמים למזוה ואומר ואת כל דם שנתקבל בכלי כשהי' פר תמים ישפוך כו' ודו"ק, וזוהי אני מפרש הך דאמרו פ"ק דחולין דף י"ז שלש פגימות הן כדי כו' פגימתו עלם כו' צבור כו' פגימת מום בקדשים דנדחקו רש"י ורגמיה בזה, והפשט דקאי על מום שנעשה אחר השחיטה קודם קבלה שפסול הזבח ודו"ק בכ"ז היטב: **ומברך** הכהן את אלבעו לא המספג פירוש לפי שמה יחום שלא יתלכלך הפרוכת מן הדמים וכמו דאמרו בזיומא י"ז ובירושלמי לריך ליגע לכן ישפוך מעט מן הדם למזרק ולא יטבול אלבעו רק יספג לכן כתב וטבול, וכן צפ' מלוער אף שהדם ג"כ שופך על כפו כתוב ונתן על תנוך ובשמן כתוב וטבול הכהן את אלבעו היינו משום דשירי הלוג נאלצין לכהנים לכן יחום לבלי ללוק שמן הרבה על כפו

כתב

לפי שנאמר ארור אשר כו' ושם בסתר, והנה באמת הוא לפלא אשר כהן משיח ששואל בהוראת אורים ותומים יטעה בהוראה ויעשו אחרים על פיו בדבר שזדונו כרת, הלא רגלי חסידיו ישמרו, אך הסיבה הוא אם הכהן המשיח אינו מקריב הקרבנות של יום הכפורים לפני ולפנים כהלכתה, אשר שם אין איש יודע, כאשר הרבו לפלפל בגיטין דף ק"ד, אם אמר דפיגל אי מהימן משום דכידו יעו"ש, או הקב"ה מכשילו בהוראה והכל יודעין שהוא עלמו לריך לכפרה ולא כפר על העם, וזה הסיבה בשביל לאשמת העם, ובזה מיושב מה שכתוב גבי פר כהן משיח את פני פרוכת הקדש, ובפר של לבד לא כתוב הקדש, דמרחו דבזה נחכפר גם מה שקלקל צבאו אל הקדש לפני ולפנים שנאמר שם וכל אדם לא יהיה כו' לכפר בקדש עד לאחו ודו"ק.

והנה בכהן המשיח לא כתוב וטועה החטאת כו' משום דכהן משיח חייב בהוראת עלמו בשוגג בהוראה וא"כ יכול להיות כשאחר כך הורו הסנהדרין שכן רבים אללו שהוא שגג בהוראה לריך להביא קרבן אעפ"י שהוא אומר עדיין שלא חטא והדין כן, מ"מ יחיד ורבים הלכה כרבים ומוכרח לפסוק כרבים וא"כ לא נודע אליו החטאת ודו"ק.

הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, דע כי המושכל כי בעצירה ידוע לריך להביר החוטא שהוא חטא ולהתמדת ולפרסם חטאו ואינו מן הנימוס שהוא יכפר על עלמו, ולכן לא כתב בכהן משיח וכפר עליו או וכפר בעדו, שלא יאות שהחוטא יכפר על עלמו רק למעלת הכהן המשיח וקדושתו אם יתפרסם חטאו יהי סיבה לאשמת העם שישאמו במויד ויבואו מקל לחמור, לכן לותה התורה להסתיר חטאו ולבלי לפרסם ולא כתב ואשם או הודע וותה תורה שמלותו שהכהן המשיח בעלמו יביא הדם להיכלייתן מתן שבע ועל קרנות מזבח הזהב כדי שלא יתפרסם חטאו והעם לא יאשמו ודו"ק.

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, פירוש דשגגת כהן עולה וזון אלל העם ושם שמים מתחלל זה יאמר שעשה צדוק וצאופן יותר גרוע בדרך ההמון להגדיל החסרון בקדוש הד', לכן כתב גבי' ונתן כו' על קרנות מזבח קטורת הסמים שבוה נכלל הכפרה על לשון הרע שנאמר על שגגתו ועל זה מכפר קטורת יבוא דבר שבחשאי ויכפר כו' ודו"ק.

ולקח מדם הפה, במו"כ דם מהפר יקבלנו, הנה קבלת הדם כתוב גבי פה, לכן בדברי הימים " כ"ט וישחמו הכקר ויקבלו הכהנים את הדם משום

משך

ויקרא

חכמה

עג 145

כתוב ועל שיהא שמן הרבה בתוך כפו ופשוט: **פני** פרכת הקדש. ובפר העלם דבר של לבור לא כתיב הקדש וגראה דא"ש לפוס מה דקיי"ל בסוף פרת חטאת דחובת יחיד לא קרב בצמה גדולה דכן סברי חכמים ור"מ לבד ר' יהודה וחובת לבור קרב בצמה גדולה. א"כ דוקא כשהיה הארון באהל מועד אז היה פר העלם של משיח לכן רמז פרכת הקדש. שיש קדש. הוא הארון. שבשביל הפרכת הוא מכוסה ודו"ק.

ובזה א"ש מה דאמר בירושלמי מגילה פ"א ה"א פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים אינן הן נשרפין ע"ג קבר. פירוש דמקום טהור כתיב דבר של כהן משיח. ושם אינו טהור בצמה גדולה. כן בהך של לבור דבר של יוהכ"פ ופר העלם דבר נשרפין על מקום טמא כשהן באין בצמה גדולה ושם נשרפין על גבי מקום טמא. ודמיון זה כתב מקום טהור דבר משיח להראות דאינו טהור רק באהמ"ע שהבמות אסורין דשם איכא פר כהן משיח. וזה דאמר מן מה כו' אלא פסחים. פירוש. דחטאת יחיד לא נהיג בצמה גדולה ודו"ק היטב.

ולפ"ן מימות שחברה שילה הלא בצמת טוב וגבעון לא הקריבו מחוסרי כפרה חטאותיהם. וא"כ זבה ויולדת לא היו טהורים לאכול קדשים. וא"כ פסח לא אכלו נשים. כן זבים ומאורעים לא היו יכולים ליתר. וא"ש מה דכתיב במלכים ב' כ"ג כי לא נעשה כפסח הזה מימי השופטים ובדברי הימים כתוב מימי שמואל הוואה כי הנשים לא עשו הפסח ודו"ק. **והנה** בסוף זכחים פליגי דחד אמר מנוחה ונחלה זו ירושלים ופרש"י דשילה היו הבמות מותרין יעו"ש. איכ כי כתיב לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה איש הישר בעיניו כו' קאי גם על שילה כדקא מסיים כי לא באתם אל המנוחה כו' וא"כ באהל מועד שבשילה לא היו קרבין ליחיד חובות כמו חטאות ואשמות. וכן נזירות אפילו עולות ושלמים לרבנן היו חובה כמו חטאת (דבזה פליגי ר"מ ורבנן) איכ איש מה שאמרה מנה ומורא לא יעלה על ראשו אע"פ שזיז עולם היה שמואל. משום דאין לו מקום איפה להקריב קרבן נזירות דנזיר עולם הכבד שערו מגלח ומביא קרבן כדתנן פ"ק דנזיר. ור' יוסי סבר דבשחוטין חוץ אינו חייב עד שיעלה לראש המזבח. דסבר דבצמה טעון מזבח. והא דכתיב במנוחה ויעל על הנזיר הוא משום דהוראת שעה הוי פירוש דכמו דמסיק דף ק"ט למ"ד דשילה היו הבמות אסורין מאי ויקח מנוח הוראת שעה הוי לכן לא הקריב על המזבח

כדי שלא לטעות דבמות מותרין. ובין דר' יוסי סבר דבבמות היו אסורין בעת שהיה משכן שילה לכן פליג על ר' יהוראי בסוף נזיר והלא אין מורא אלא של בשר ודם וכו'. דאליכ הלא הכבד שערו מיקל בתער. ובפרט לר' יוסי גופיה דהכבד שערו הוא מערב שבת לע"ש עד דפריך בפ"ק דנזיר דף ה' מאי איכא בין הוא לשאר אחוהי וכל נזיר עולם כן הוא כמו דפירש המשלמי. ומה שמנוח שמע לדבריו להקריב בחוץ אעפ"י שלא ידע כי מלאך הוא. הוא מפני שהתפלל לר' יצוא נא כו' ובא להורות להם מה לעשות הלא נביא הוא לכן הקריב על פיו. ודוק היטב בכ"ז. ועיין ירושלמי תענית רפ"ב טעם על מה דכתב כאן פרכת הקדש משום דכל מקום שאין משיח אין ארון. ועיין בק"ע שם:

וגרן כו' על כו' מזבח קטרת הסמים כו'. דהדין דפר כהן משיח קודם לפר העלם דבר של לבור (הוריות י"ג) לכן הוא אחינא דפר כהן משיח קודם לקטרת. לכן קמ"ל דקטרת שהן תדיר קודמין לפר כהן משיח ויקריב קודם הקטרת דהיכל ואח"ז זריקת דם הפר ואע"ג דמזה על הפרכת והוי כמקודש טפי ודו"ק:

על קרנות מזבח קטורת. ובפר העדה כתוב קרנת חסר. והך דגבי חטאות החילוטות דריש בפרק בית שמי. והגראה דבמתנות מזבח הפנימי אמר ביומא דמקיק ברגל ומקיק ביד יעו"י ירושלמי שם. לכן כתוב קרנות מלא להורות דרשאי להקיק ברגל וליתן על כל קרן כשהוא עומד אללוכל המתנות נפרדין. וכתוב קרנת חסר להורות דרשאי להקיק ביד ועומד אלל קרן אחד ונותן בידו על השאר וכמו דאמרו שם כולא מזבח פנימי במקום חדא קרן דחילון קאי ודוק. ולפי מה דבזבחים דף כ"ג פליגי אם חודה או אמה לבאן ולכאן יש להאריך בזה ואכ"מ. ודו"ק:

ואת כל חלב פר החטאת ירים ממנו. בכולהו הקטרת אימורין כתיב יסרי. לבד דבר העלם דבר של כהן ושל לבור. והוא דהאימורין הם דבר נפרד לעצמו ואינו כמו הרמת הקומץ והרמת תרומה. ששם רק חלק מהכל משא"כ כאן הוא דבר נפרד לפני עצמו. ולכן בהקרבנות דהוא סוג אחר דזה לשריפה למזבח. וזה לאכילה דאדם כתיב יסרי. משא"כ בהנשרפים. דכולהו נשרפין באש רק זה על המזבח וזה בבית הדשן. כתיב ירים לשון הרמת מעלה דהוא סוג אחר. רק דמרום במעלתו שנשרף ע"ג המזבח וגו':

ובתו"כ. ואם כל חלב פר החטאת לרבות שער ע"א. הרי איתרבי בהדיא למתן אישים עם יזרת

משך

ויקרא

חכמה

והוציא את כל הפר כו'. בפרק נגמר הדין דריש רב אשי במקלל הולא למחנה אחת כו' ופריך לדיך כל הנך הולא דכתיב צפרים הגשרפים מאי דרשת בהו. ויתכן דדריש לראמר בפרק כילד זולין להולא כתיב כשבת עד שינוחי וכל זמן דלא נח אינו מטמא בגדים רק בנגררין לכן כתיב הולא שינוחי משא"כ גבי מקלל. לכן אמר קשיא דכל קשיא יש לה תירוק ודוק:

הנה בכהן משיח לגדל קדושתו והוא בא לחטוא שנגמרו עולה זדון והוא לאשמת העם. לכן לוחה התורה שכיון שהיו חלול השם לכן לריך לפרסם חטאו והוליוו הפך חוץ לשלש מחנות. מפני שלאחר שהביא כפרתו ושם ידעו הכל ששם צריכים והביא כפרתו. אכן בלבוש שכן עשו עפ"י הוראת ב"ד ג"כ לריך להוליא הפך חוץ לשלש מחנות אע"ג דתורה לוחה חטאת במקום עולה שלא לבייש עובדי עבירה (סוטה לא). מפני שאינו דומה בזיון של יחיד בפני רבים לבזיון רבים בפני רבים (ירושלמי מגילה פרק ד' הל' י"א י"ב י"ג) לכן אמר והוליא את הפר כו' הפר הראשון אע"ג דחטא אינו גדול כל כך שיבישו אותם. רק שחטאת הקהל הוא ואין בזיון גדול לפרסם חטא רבים בפני רבים ודוק:

ונודעה החטאת אשר חטאו. כו'. פירוש שאין חייבין אלא בהוראה בשגגה בודאי יתודע להם מן ההוראה. אבל נשיא ויחיד שחטא בשגגה מעשה. מזויר שלא יתודע אליו חטאו ויהיה חשם. או יכול להיות כי יתודע אליו חטאתו והבין:

בפרשת חטאת כתיב בכלהו תמים תמימה לבד מגבי פר העדה וקרבת עולה ויורד. נראה דבכל מקום דכתיב ולקח מדם שזכו קבלת הדם כתיב תמים להורות דלריך שיהיה תמים בשעת קבלה דלורס חוץ קודם שיקבל הדם פסול דכתיב הפר (וצחים כ"ה). אבל בהנך לא כתיב קבלה לכן לא כתיב תמים ודוק:

הנה בכלהו פרשתא. דחטאת נאמר כאשר יוסרי. כאשר יורס מזבח השלמים. לבד בקרבן העדה. משום שלבוש אינן מקריבין שלמי נדבה ולא שלמי חובה. רק בעלזת מקריבין שלמים ושם היו כבשים וכאן שור. ואי דלכתוב מזבח השלמים ולא משור זבח השלמים היו אמינא דדוחה השבת וטומאה כמו שלמי עזרת הוהיל. והוא קרבן לבד לכן כתיב רק גבי פר כהן משיח משור זבח השלמים דאיו מקריב שלמי נדבה פריס.

וידן כונת התו"כ. אי מה זבחי שלמי לבד דומין השבת

יותרת הכבד ושתי כליות דוגמת פר כהן משיח. ולפי' לפי' ליישב סוגית הגמרא וצמים דף מ"א ע"א שנויא דרב פפא משום דבעי לאגמורי יותרת הכבד לשעירי עזיג ופר העלם של דבר בגופיה לא כתיבא כו' והא לענין הקטרה גזור מפר כהן משיח גופיה. וכפי הנראה בסוגיא הזמן דהך דתו"כ קאי אס דרשינן. פר זה פר יוה"כ ודלא כחנא דר' ישמעאל. אבל תימה דתמן דף מ"ט דרש רבא מכאשר יורס מזבח השלמים דפר כהן משיח לרבות יותרת הכבד בשעירי עזיג ופירשו רש"י ותוספות דלחנא דבי ר"י קאי. ול"ע דהא חזינא דהך תנא דתו"כ דריש לקמן לפר זה פר יוה"כ ולדא כר' ישמעאל. דריש מהך דהכא דמיייתי החטאת לשעירי עזיג. ותוספות הביאו ברייתא זו דף מ"א ע"א ול"ע: **כאשר** יורס משור זבח השלמים והקטירם. לפלא הלא כבר כתוב מפורש הכל ומה בא עוד ללמדנו. ועיין תו"כ וצחים ריש פרק ב"ש. ולדעת נראה דבכל חטאות החילוטות הנאכלות מקום חתך אכורי. מפני שאכור לאכול מקום החתך. וחותך האומרים יומרי. אבל כאן שנסרפת ס"ד אמינא שמקום חתך לא יהא קרב קמ"ל דגם כאן קרב. וכאשר יורס מזבח השלמים שחותך אף מקום חתך לגבוה. כ"ל בס"ד. ואף כי רבותינו חוס' פרק גיד הנשה דף ז"ט ע"א ד"ה לא נלכח אלא למקום חתך כתבו להיפך. הגלע"ד כתבתי ודוק.

עוד י"ל דיעוין בתשכ"ן חקירה ארוכה איך היו עושין בקדשים בבדיקות הריאה וכיו"ב. ולכן אמר דחש טרפה סד"א דרק בעולה דנקטר כולו למזבח. אבל בפר כהן משיח דנקטר למזבח הוא חלב דבל"ז אכור להדיוט ולית ביה משום ממשקה ישראל [עיין ריש פרק ג"ה מידי דהוי אכלב ודם איכא כליות ויותרת הכבד דנאכלין ונקטרין] והמותר נשרף סד"א דלא יקפיד לדדוק אחרי חשש טרפות. לכן אמר כאשר יוסר מעל חלב זבח השלמים. דשם נאכל להדיוט ובדאי דטרפה לא תאכלו ובעי למדק הריאה וכיו"ב מידי דשכיח בה טרפות ודוק. ואפשר לומר דבא ללמדנו דטרפה ודאית אכור בה. דסד"א בחטאת הנשרפת דחלב ודם [ואליה ליכא צבור] בלא זה אסירי להדיוט. ואפי' שריין לגבוה דמזותן בקי. אין בזה משום הקריבהו נא לפחתך. דהאחר גשרפין דבעולה פשיטא דאכור דכיון דלהדיוט מתברר מתהרהר לגבוה דהקריבהו לפחתך. ויעוין רש"י חולין כ"ג ד"ה בבהמה. לכן אמר כאשר יורס משור זבח השלמים דטרפה אכור להדיוט לאכילה כן הכא. ועיין בפ"ק דמנחות ילפותות על טרפה. ואכמ"ל. ודוק בכ"ז:

זה כתבה תורה במקום אשר ישמחו העולה שם תשחט החטאת כדי שלא לבייש עובדי עבירה שיאמרו שזאת עולה ופריך הא עולה זכר וחטאת נקבה ומשני איכא אליה דקא מכסיא, ופריך והא איכא שפירה ומשני כיון דמלי מייתי כשבה ומייתי שפירה איהו קא מכסיף נפשיה ולפי' גבי נשיא חסה התורה על כבודו ולתתה שיבא שפיר זכר שיכבדו שפולה הוא. מפני שכבודו כבוד העם כולו ולכן כיון שסדיא שהתורה חששה שיחטט במקום העולה ויהא זכר כדון עולה שלא ידעו הבריות שחטאת הוא סדיא שיחטט לשם עולה כדי להחזיק לכל הבריות. שפולה הוא. לכן קמיל חטאת הוא שאם שנה פסול ואריכה להשחט לשם חטאת דוקא ודוק:

א והדע אליו חטאתו בגמ' כריתות דף כ"ו דכתוב ידיעה גבי חטאת וגבי נשיא וגבי לבזר כו' מה ליחיד שכל קרבנו נקבה [בעי ידיעה ודאית שכן קל הוא שכל קרבנו נקבה רש"י]. ותמוה מאי קולא הואי. ועיין ב"ש. והגראה עפ"י דברי הגמ' סוטה שכן שלא לבייש עובדי עבירה כתוב במקום אשר ישמחו העולה ישמחו החטאת והא איכא כשבה נקבה ועולה זכר משום דמכסיא באלו איהו קא מכסיף אנפשי' כו' כו' לכן כיון שקרבנו נקבה אם מכסיף אנפשי' הו' ל' כפרה טפי על פי בזיונו. לכן בלבד אמרה תורה דאין רשאין לבייש הצבור וקרבן בכ"מ זכרים איכ' במקום בזיונו הו' ל' כפרה לכן בעי ידיעה ודאית דכלא ידיעה ודאית שחטא לא מכספי אנפשיהו וזה פירוש הפרכה ודוק:

כריתות דף כ"ו למה דכתבה רחמנא ידיעה גבי נשיא כו' תנינו ענין להיכא דמתיידע ליה בחד יום הכפורים דמייתי חטאת. נראה טעם דכתבה רחמנא זה גבי נשיא דחברייא אמרו בירושלמי הוריות פ"ג דר"ש פוטרי בחטא עד שלא נתמנה וידע משנתמנה דהגדולה מכפרת. לכן כתב דיוהכ"פ אינו מכפר מחיוב החטאת ודוק:

יסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לטמיכה דברי ר' יודא ר"ש אומר כו'. נראה משום דר' יודא לטעמיה בריש הוריות דשבת שפשה צהוראת בית דינו הו' כמו קהל להביא קרבן פר העלם דברי. ולכן אם השעירים שהביא הנשיאם אם הו' לכפר בעד שבטים. הו' שבט ונשיא שלו כמו לבזר ואין סמיכה בקרבן לבזר. לכן קמיל דבזו סמיכה דה' רק קרבן יחיד. אבל ר' שמעון פליג שם. דשבת אחד צהוראת ב"ד דין יחיד להם ומביאים כשבה ושפירה לכל חד. איכ' נשיא שבטי שהביא על שבטו

השבת כו' אף זה ידחה השבת ת"ל משור לשלמי שור הקשתיו כו'. ופירושו דגבי כהן משיח לא הוה אמינא דידחו השבת דהוא יחיד. רק לבזר אי הו' כתב מזבח השלמים הו"ל דרווחין שבת דצדידהו ליכא שום שלמים רק שלמי עזרת לכן כתב משור. דזה דוקא ביחיד אבל בלבד ליכא שור שלמים. ועיין פירוש ראב"ד ודוק. או דהו' אמינא דקרבן גם האליה כמו בכבשי לבזר וזה כוון הת"ק:

הטאת הקהל הוא. אשר נשיא יחטא. הענין שהכהן המשיח הוא הנכנס לפני ולפניה. הוא האיש אשר יבקשו תורה מפיו במשפט האורים ועל פיו ילאו ועל פיו יבואי. הנה שגתו הוא עולה ודון כי העם לא יחשבו אותו לשגנה או טועה. או מתאיתו ודמיונו. כי קדוש יקראו לו. וכל היוצא מפיו קדוש הוא להם. לכן אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. זהו חטא שלו לדון העם. אבל נשיא אף כי ימשול ברוחו או בחבריו. בכ"ז לא יטו העם אחריו. כי לגודל הרחבת דעת המלך הוא נקל להכשל יותר מאחד העם. לכן הזהירו תורה יותר על דברים המרחיבים דעתו ומרמיים לבזו. שלא יכשל. כי הוא עלול לזה יותר מאחד ההמונים. ולכן אמרו ז"ל בירושלמי שקלים שאין מושחין כהנים למלכים. וזהו שסיירו דעתו מהדבק באלקיו ורוממות לבזו יסיר מאתו פחד אלקים. או כי ישנה ינהגו כמוהו כל ב"י אשר יקראו קדוש לו באשר יהיה המכפר והמראה ישראל לאבינו שבשמים. ואולם מלאנו כי בפעמים אשר בניי היו חוטאים נכשל המלך. כמו צדוד שנכשל במנין ישראל ויאשיהו בהמרתו פי ירמיה וכן כמה. לכן אמר חטאת הקהל הוא אשר נשיא יחטא. שחטאם גורם לזה אשר הנשיא יחטא. כי אם הקהל דבוקים באלקים אז גם הנשיא ישמור לעדיו להיות נקי מישראל ולא יסירו אימתו מפניהם ודוק:

ובתו"כ חטאת שיהיו כל מעשיו לשם חטאת. הוא. פרט לששרפו שלא לשמו. לענ"ד פירוש. דאם כי כל מעשיו לשם חטאת. הוא פרט לששרפו שלא לשמו היינו שאין שרפתה לריך לשם חטאת. והילפותא הוא כמו דדריש גבי עולת העוף כן דריש הכא היינו שהייתו יהיה לשמו. לא כשנשרף. ונעשה אפר ודוק. ובתוס' דף ח' ע"ב סדיא הכר הגרסא ששחטו שלא לשמו וכו' יעו"ש ודוק:

אשר נשיא יחטא וכו'. חטאת הוא. מכאן יליף ריש זבחים שאם שחטו שלא לשמו פסול. וטעמא בעי מדוע כתבה תורה זה דוקא גבי שפיר נשיא. והגיל עפ"י מה שאמרו בסוטה דף ל"ב שמפני

משך

ויקרא

חבמה

ואם נפש אחת תחטא וכו'. בחו"כ נפש כי תחטא אחת תחטא: בעשותה תחטא הרי אילו מעוטים העושה עפ"י עלמו חייב ולא העושה עפ"י הוראת ב"ד כילד הורו ב"ד כו' בין שעשו ועשה עמהם וכו' ובין שלא עשו ועשה: יכול יהיה חייב ת"ל נפש כי תחטא אחת תחטא כו' הרי אילו מעוטים. כל גבר עין לו יראה כי דריש הגך שלשה מעוטים לג' גוים: חדא לעשו ועשה עמהו, וחדא לעשו ועשה אחריו, ומצטטות דריש שלא עשו ועשה ומכולן ילפינן העושה עפ"י ב"ד פטור, ועושה מקלטה דריש מצטטות אחת לקמן פסקא ט', וזה ברור. [ואח"כ רב מלאתי בן בפירוש ראב"ד]. וכן מוכח ריש הוריות יעו"ט, והגמרא בשבת פרק המלניע דריש הכי נפש אחת תחטא אחת בעושה אחת. [וגרסת הגמרא משובשת וגשתבשה מהך דתו"כ]. וזה דקאמר הגמרא וחד לעשה בהוראת ב"ד, היינו נפש אחת, ואם שגיתי ד' יכפר, ומהך דקאמר ור"ט מוסיף מוכח בדברי התוספות שם ודוק: **מעם** הארץ וכו'. בחו"כ ת"ל עם הארץ אפילו רובו או כולו, לכאורה נראה לפרש דדריש כמו דדריש לעיל פרשה ג' מזה הפר מן הפר יקבל וכפי מה שפרשו הגמרא בזבחים ויומאי, דדריש כמו דם מהפר יקבלו עיי"ט, הכא נמי דריש עם מהארץ, היינו כל ישראל, אולם באמת נראה דרשת רז"ל מפורש בפסוק ביהדי' דעפ"י דרכי הלשון היה ל"ל ואם נפש אחת מעם הארץ תחטא בשגגה, ולמה כתב תחטא בשגגה מעם הארץ, ע"כ לומר שהחילוק דהתם הוא השגגה מעיני העדה (היינו מנהדרין שהורו להם) והכא הוא שגגה מעם הארץ, היינו שעשו בשגגה של מעשה ולא בהוראת ב"ד, וא"כ בזה תלי העיקר אם שגגה מעשה יהיה העושה מי שיעשה אפילו לבור, ופשוט ודוק:

שעירת עזים תמימה נקבה, לפלא דבכל התורה כתוב זכר תמים נקבה תמימה, וכאן כתוב תמימה נקבה, ואולי יתכן ראשכחן בתמורה דף כ"ה ודף י"א השוחט תחטא ומלא בזה בן ד' חי (יעו"ט) בתוספות דרך בשעירה יכול להיות לא בכבשה דאינה יולדת תוך שנתה) והכו"ד בן חמש חי דנאכל ליום ולילה כו' ואי הוא כתב נקבה תמימה סד"א דכולה לריבה להיות נקבה אבל אם בתוכה זכר או דהאם ג"כ פסולה או דהולד פסולי, לכן תני תמימה ואח"כ נקבה דיכול להיות בתוכה זכר וכשרים ודוק: **ואת** כל דמה ישפוך ולמעלה הו"א ואת דמי ישפוך מכאן אמרו כו' יכול אפילו לא נתן אלא מאחד מהן מהן ארבע כו' ת"ל ואת דמו ישפוך כו' וכן נשפכין

שכחו תמיד הוי יחיד ולא לר"ך קרא לרצוי סמיכה ודוק: **תריב** ושחט אותו ולא תמורתו ושחט אותה ולא חליפתה כו' ולא תמורתה יעו"ט, נראה משום דר"ט מירי בזה ור"ט בחד מקום גמיר ופירשו בתוס' זבחים דף קי"ב דלר' שמעון בחטאת זכר דלית ב' ולד ג"כ תמורתו אינה מתה רק רועה, לכן אמר על שער נשיא ושחט אותו ולא תמורתו שרועה ועל ושחט אותה דגבי כבשה יחיד נקבה נקט ולא תמורתה שהיא מתה ועיין ק"א ודוק:

וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו. בחו"כ וכפר עליו שתהא כפרה לשמו, שלא יכפר לשנים כאחרי, שהיא כהן מכפר ע"י עלמו, עיין קרבן אהרן שדחק, והאמת כהג"ר דדריש תלחא עליו דכתיבי בחטאתי, בנשיא ובשעירה, וכבשה, וראה איך הדרשות צאו על מקומם, כי נשיא הוא שאין על גביו אלא ד' אלקיו וא"כ אחד הוא ע"כ מדרש ללשמו וקמ"ל מלחא חדתא, דעליו דומיא ידידיה דאם שחט על מי שמחויב חטאת פסולי, הא אם שחט על מחויב עולה כשרה דמינו מחריב שלא בזמנו אינו מחריב בזה (זבחים דף ג') וקמ"ל דאף אם ישחט שלא לשמו הרי חבירו מחויב שעירה והוא שעירי, בכ"ז כוון דאחד הוא, היינו שם חטאת מקרי שני בעלים ופסול ודוק, ויך וכפר עליו דשעירה שלא יכפר לשנים, וכפר עליו דכבש על כהן עלמו והכי דריש לה וכפר עליו גופיה הכהן ודריש על חטאתו גופיה, אשר חטא בעלמו, או דריש כמו היקשא מעל חטאתו אשר חטא דכהן משום [בע"ז הוא כהדיוט ותמן הוא מקריב דוק], ובזה מתורץ הברייתא לקמן פרק י"א פסקא ג' וכפר עליו הכהן מחטאתו שתהא כפרה לשם חטאתו דלא יליף מוכפר על חטאתו דגבי כבשה, משום דכאן כתיב דרשא דעליה לשמו, לכן דריש מחטאתו דגבי נשיא ג"כ על שני קדש ושני בעלים כמפורש בזבחים ה חטאת חטאתו אבל על חטאתו דגבי כבשה הוא פירוש וכפר עליו הכהן, היינו על זמנו אשר חטא, פירוש חטא עלמו של המקריב דכהן מכפר ע"י עלמו, ומחטאתו דגבי קרבן עולה ויוורד לא דריש, דהא אינעטרין להך דדריש בפרשה י' פסקא ט' דהפריש לכבשה והעני יציא ממנה עוף, ולא מלי למחבז מחטאת סתם דתמן בנשיא שפיר דריש, אבל כאן דוקא שהפריש מעוט לחטאתו מביא ממנה עוף, ולא קאי כלל אזריקה כמו בהך וכפר, רק אכללות כפרה דמביא מהבהמה עוף, ומסולק מה שנמקשו תוס' זבחים דף ה' ע"ב והק"א שם.

ודוק בכ"ז וברור:

משך

ויקרא

חבמה

עה 140

נשפכין לאמה. הגה לפי מה שבארנו שאינו מן הגיוס
שבמקום שיושיט אלבשו יושיט גם חבירו אלבשו. אם
כן אין דרך שיקבל בשני כוסות את הדם רק בשני
כהגים שירלו לזכות במלוה ויקבלו בשני כוסות למען
שכל אחד יתן מתנה מכוסו ע"ג המזבח. ובשעיר נשיא
שהקפידה תורה על כבודו דנשיא ואמרה שיביא שעיר
כדי שישכרו שהוא עולה ושוחט אותה במקום העולה
וזה בשחטה. אבל בזריקת הלא דם עולה למטה ודם
חטאת מלמעלה ולאו יקרי' דנשיא שיתעסקו בו
כהגים הרבה ומוכרח כהן אחד ליתן כל המתנות. אם
כן כי קבלו בטובות הרבה לריך כהן אחד ליתן כל
המתנות מכוס אחד ושאר הכוסות ישפוך לאמה למען
לא יורקו הרבה כהגים ולא יופחת כבודו דנשיא. לכן
בנשיא כתוב ואת דמו ישפוך וכל הדם שנשתיירו
בכוסות האחרים ישפכו לאמה ודוק. ויעני' סוטה ל"א
והא דם חטאת למעלה ודם עולה למטה התם כהן
הוא ידיע ואם כן אם יורקו כהגים הרבה מיכסף
ועל כרחק כהן אחד הוא דזריק ודוק.

בְּרִיחַ ניחוח. בחטאת שעירה כתיב ריח ניחוח הוא
כדי לקיים מה שאמרו סוטה ל"ב במקום
אשר ישחטו העולה כו' שלא לבייש את עובדי עבירה.
והא איכא חטאת נקבה עולה וזכר התם מכסא
באליה תניח כבשה שעירה מאל' אוהו דקא מכסא
נפשיה דאיבעי ליה לאתויי כבשה. לכן כיון שרולה
להתבייש ולהתכפר בלב גמור כתיב ריח ניחוח.
ובשלמים אלל כבש לא כתיב ריח ניחוח. משום דאיהו
מביא עלמו לידו חשד שיאמרו עליו בהקטרותו שהוא
בעל חטאת [מאן דלא חוי מקום שמיטתו ועוד
דאיהו כשר גם בלפון]. ומכסא אליה וכיון דאיהו
מביא עלמו לידי חשד בחנם חו לא כתיב ריח ניחוח.
וכמו שאמרו שאסור לעבור אחורי בהכ"ג בזמן שגבור
מתפללין כו' ודוק. או דאין נחת רוח לפניו שלוקח
האש מה שראוי לאכילת אדם וזה האליה ודוק.
ומנחת בכורים לא כתיב ריח ניחוח משום
דהוא בא מן השעורים דאינו מאלל אדם
ולפיכך אין מחשבת פיגול ושלל לשמו פוסל בו כדאמר
במנחות דף ו'. וכשר אף אם בא במחשבת פסול
ולא הקריבו אלל לזורך עלמן להתיר חדש לאכילה.
ולכן אמר מקריב מנחת בכורים שהיא כשרה אף
אם לא הביאה לרצון כדאמר בתו"כ יעוש' ולכן לא
כתיב ריח ניחוח. והיא כמנחת סוטה בהקטרה ודוק
בכ"ז. אח"ז ראיתי בבבלי"א דמס' כלה הנדפס בדפוס
חדש ווילנא כתוב שאלו לר"מ מאי דכתיב אשה לריח
ניחוח לד' לא ידע אתי' שאל' ב"מ אמרו לו כאן

בשופין לשמה כאן בשופין שלא לשמה ופי' כחוש"ב
לכן כתוב במנחת העומר אשה לד' מפני שהן שופין
שלא לשמה רק להתיר חדש. אבל בכל המנחות כתוב
אשה לריח ניחוח וזה ברור וכמו שכונתי מדעתי תה"ל.
וְאִם כבש יביא קרבנו לחטאת. כבש כתיב לחטאת
משום דאמרו דעדיפא טפי להביא בעזרה
ולהקדישה משום דלא ליתי לירי תקלה ולכן כפר
וכבש דבני עבודה וגויה ניגוה מזוי תקלה [עיין
חוספות סנהדרין פ'] ושור בר מלאכה הוי וכבש
בר גיזה לכן מקדישו בעזרה. ולכן כתיב ושחט
אותה לחטאת שהיא עושה אותן בשחטה לחטאת.
אבל שעררה שאין בו גיזה ועבודה מלי להקדיש אותה
מקודם ותהא חטאת וכבר היא נודעה לחטאת ולכן
כתיב ושחט את החטאת. שכבר היא חטאת מקודם ודוק.
וְשֵׁרָמָה אותה לחטאת. בזבחים ה' דריש אותה כי
שחט שלא לשם חטאת פסולה. אבל אשם
כי שחט שלא לשמו כשר יעוש'. ונראה משום דאשם
ליבא רק כבש או איל לא כפר ולא בשעיר. לכן
כתב זה דוקא בחטאת כבשה למעט אשם דג"כ בא
מן הכבש ואינו בא נדבה ואפי' כשר בשלל לשמו
אם כו' אינו מרלה. ומדויק מה דמקשה ר"א דהא
איכא פסח דפסח בא מן העזים ג"כ. עיין דף יו"ד ע"ב ודוק.
וְאִתָּא כל חלבה יסיר כאשר יוסר חלב הכבש. פירוש
אף האליה. ולכן כתיב אשר יוסר. ובשעירה
כתיב כאשר הוסר. משום כאשר הוסר מורה ענין
מקריי וכאשר יוסר מורה ענין הוה תמידי. והנה
שלמים מן העזים הוח קרבן שבה על לז' הזדמנות
לא בחיוב. לא כן כבש שלמים. הוא ענין הכרחי
ותמידי. שכל שנה בעלרת מקריבין לבור שלמים
כבשים כתב כאשר יוסר וי"ב ודוק.
אִם לא יגיד וגש' עוט. פירוש דאף בלא שבועה
עבר בלא יגיד אף שאינו חייב קרבן כמו
שכתבו תוס' פרק הכונס בהא דפריך באם לא יגיד.
וכל זה כשתבטו להעיד. וכן הא דמייב בעד אחד
לשלם בידי שמים הכל בשתבטו כמו שפסק בר"מ
ובשו"ע. אבל אם לא תבטו להעיד אינו כלום אף
בשני עדים וע"ז אמרו פרק ערבי פסחים דף ק"ג
ע"ב שלשה הקב"ה שונאין כו' ומי שזודע עדות לחבירו
ואינו מעיד. פירוש בשלל תבטן להעיד. דלא הוי בגדר
מדה רעה כמו הנכנס לבית חבירו פתאום וכיו"ב
דסיפא. ומעיד לו הוא שמעיד מטלמו יעוש' ופשוט:
וְנִעְרָם ממונו והוא טמא ואשם. פירוש שהוא בעלמו
בלבד טמא לא כשהלבור טמאים שאז מותר
לכנס למקדש ואם אכל קדשים אינו חייב כרת. יעוין
פסחים

משך

ויקרא

חכמה

הודע אליו שחייב אשם. רק כמספר שתי פעולות שנעלם ממנו ואשם, ומליין בזה שרק בעת האשמה נעלמה ממנו ולכך לריך למיכתב אח"כ כך ואשם על והוא ידע שמחויב בקרבן, ולכך מוכרח למיכתב חרי ואשם, ומסגולות התורה לסדר לשונה ע"ד יופי הלשון לכך כתבה זה בתוך הדיבור גבי טומאות מנט נבלות ושרן ודו"ק:

שם בתו"כ, ר"ש אומר חייב כאן וחייב בפקדון כו' ת"ל כאן נפש כי תחטא ולהלן אומר נפש כי תחטא מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף נפש כי תחטא האמור כאן לא ידבר אלא בתביעת ממון כו', הפירוש דלהלן גבי שבעת הפקדון כתיב כי תחטא ומעלה מעל דו', והפירוש שהוא כלל הפרשה דלהלן דכחש בעמיתו בממון שחייב לו והוא חטא שבין אדם לחבירו, ונשבע על שקר הוא חטא שבין אדם למקום, וזה שאמר כי תחטא בדברים שמוגעים לחבירו ומעלה מעל דו', וזה השבועה שנשבע על שקר ומחלל שם קדש, וזה הפסוק: כן כאן כי תחטא הוא על ההכחשה שאין יודע לו עדות שבה גורס לו היוזק ומוזיק, שמאבד ממון במקום שיכול להליל ע"י עדות ושמצה קול אלה הוא שנשבע על שקר, אי"כ החטא הוא בזה שמכחיש עדותו לבד השבועה, והוא על כרחך בדברים שבממון ודו"ק, ומה ראה שלבד השבועה הוא חטא מה שמונע עדותו, ומסולק קושיית רבנן בתוספות ר"ש פרק הכנס ע"ש ודו"ק:

שם רע"א מאלה, יש מאלה חייב ויש מאלה פטור, בדבר שהוא של ממון חייב ובדבר שאינו של ממון פטור, נראה דדריש זה מקרא דכתיב גבי עשירית האפה על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה, דפירוש: דיש מאלה שמלבד שאינו חייב קרבן אינו חטא כלל כמו מושבע מפ"א אחרים, משביע אני אליבס אם לא תבואו ותעידוני, שאני כהן וכו' ואמר איני יודע לך עדות, אי"כ השבועה לא נשבע ועל אם לא יגיד לא עבר ולא חטא כלל וכלל, ולקמן יליף מאחת מאלה דממעט ישראל ברגל שכן אינם מזהירים רק לנבלות לא לטומאת מת שרבים שמו ולריכים קבורה, וכן ממעט כהנים דמזהירים רק למת, לא לשרפים ונבלות וא"כ אינם בכלל לאחת מאלה, שאין מזהירין על כל האחת לכן ממעטינהו ודו"ק:

א כי יגע בטומאת אדם לכל טומאתו אשר יטמא בה, בפ"ק דשבועות יליף דהאי קרא בטומאת מקדש מיירי דכתיב הכא לכל טומאתו וכתיב התם טמא יהיה עוד טומאתו בו, והדבר פלא דמגלן למעט תרומה דילמא איתיקיש לקרא לכל טומאתו דכתיב בפרשה

פסחים ל"ה ע"ב, ולכן להלן דכתיב אשר יטמא בה ופירשו בתו"כ דבועל נדה וזה לא הותר בלבור כמו שאמרו בפ"ק דיומא דלכן היו מפרשין כ"ג מביטו משום שזו לא הותרה בלבור לכן לא כתיב והוא טמא ודו"ק: **ובתו"כ** ונעלם ממנו והוא טמא כו' ר' ישמעאל אומר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שתי פעמים לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש, פירוש: דר' ישמעאל לא בפי ידיעה בתחילה, ובאמת לפ"ו לריך להבין מדוע חלקה התורה בין הטומאות והוא טמא ואשם, כיון שהוא ענין אחד שאם יתעלם ממנו מה שנגע בשרץ ונגע בדם וכנס למקדש חייב אחת ולמאי פלגינהו רחמנא, והוא פלא, לכך פירוש רבי ישמעאל: דזה החילוק בין טומאות לטומאות האדם, דבטומאות אילו לרוב הנגיעה אינה במכוון שלא היה לורך יגע בדבר המטמאו וכי נגע בטח תיכף יטהר עלמנו במים ואין הטומאה עליו רק טומאת ערב, ועל כרחין לרוב הטומאה דרך מקרה להעדר וזירותו או לסיבה אחרת ויתכן השכחה, לא כן הטומאה בדם הוא במכוון לרוב שטומאה לקרובים וללורך מת מזה להחמיק בו ולהתעמאות אליו, וכן בא באילו המטמאים לבד מאדם ובנבלתם לא חגשו שהוא ע"ד הזירות או הזרה בעת שראוי הטהרה לכל אחד הוא ברגל, לא כן בדם לה יטמאו כו', וכיון שנטמא במכוון הוא בודאי על הרוב לא יתכן ההעלם במעשה שטעה במכוון שיתעלם ממנו אח"כ אם לא נעלם ממנו ונעלם ממנו ונעלם ממנו [והוה"ד מקדש] לכן שם כתיב ונעלם ממנו והוא טמא משא"כ כאן כתיב הסם, ועיין פרק אלו הגולין דף ח' מת מזה דלא סגי דלא מטמא היג דפטור יעו"ש, ונפון ודו"ק:

שם ומיין שאינו חייב עד שיהיה בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בינתיים ת"ל ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים דברי ר"ע, יתכן דקשה ליה מדוע חילקה התורה בין הטומאות בואשם דזה בא על ענין שמביא עליו קרבן בפני עלמו, ובאמת אם היה טמא לכל מיני טומאות וכנס למקדש אינו חייב רק אחת, לכן פירש דכוונת הפסוק ונעלם ממנו ואח"כ נהודע אליו ואשם שגריך להביא קרבן קאי על כל עניני הטומאות אף על נבלות, רק מה שכתוב קודם ונעלם ממנו והוא טמא ואשם פירשו לליין זמן ההעלמה ואיכות ההעלמה, ונעלם ממנו והוא טמא איכות ההעלמה שנעלם ממנו מה שהוא טמא, זמן ההעלמה ואשם, בעת האשמה נעלמה ממנו הטומאה, ולמדנו שגריך שידע הטומאה בתחילה רק בעת האשמה נעלמה ממנו, ואין תיבת ואשם בא על

האזרים לרית נחם ומרש בשלמים לכן כתוב כבש קודם לשעיר. משום דלענין הקטרה כבשים קודמים לשעירים. שלהקטרה יש בהן תמיד חלק גבוה יותר היינו אלי' אבל בחטאת יחיד כתוב שעירה קודם לכבשה משום דשעיר יחיד קודם לכבשת יחיד דמכפרת גם בעו' כפסק רבינו בפ"ט. מחו"מ. אבל כאן דאיתנהו בעולה ויורד דאין זדון כרת ובטומאקיד נחשון לעשות מזהו זה ההקטרה עיקר ולכן כבשה קודם לשעירה משום דאלי' קריבה דהכפרה דם אינו בהן עיקר כמו בחטאת דעלמא ודו"ק. ומפורש כן בזבחים דף ט' ע"ב לענין שני בעלים דאם שחט לשם מי שמחויב חטאת נזיר או עולה ויורד היו כמי ששחט לשם מי שמחויב עולה ישרש דעקרו של חטאת היו הקטרתן כמו בעולה ורש' יליף רק דבטעמא שונין הן ודו"ק היטב:

בבכר סדר ויקרא גבי קרבנות כתוב גבי בהמות או זכר תמים או נקבה תמימה יעו"ש לבד בקרבנות עולה ויורד לא כתב גבי בהמות תמים משום דלל מביא עופות דאין בהן מומין לכן לא כתב גם גבי בהמות. וכן במזיר טהור כתוב תמים ובטמא דמביא גם עופות לא כתב גם גבי אשם תמים. וכן גבי יולדת דמביאה עוף לחטאת גם גבי כבש לא כתב תמים. וכן במזורע דמביא עופות לא כתב תמים גם גבי אשם. אבל ל"ב מדוע גבי קרבן עולה ויורד לא כתב גם גבי עשיר בבהמה תמים משום שני ובמזורע גבי עשיר כתב תמים אעפ"י ששני מביא עופות. וגראה דמזה מהייע לי' לרב הושע"י דאמר סוף כריתות דמזורע עשיר שהביא קרבן עני לא יא' דתנן בנגעים זה דוקא במזורע' אבל בשאר קרבן עולה ויורד אש עשיר הביא קרבן עני יא' והוי כמו בחד גברא לכן לא כתב תמים ודו"ק היטב:

דע דמלת כבש אמרו במשנה פרה פ"א כל מקום שנאמר כבשים בני שנה. וביאור שורש כבש אמרו בפסיקתא ד"ש שהן קובשין עומתיהן של ישראל שנאמר ישוב יכבוש. וזה האמת ששעירה יולדת תוך שנה וכבשה אינה יולדת רק בשנה שני' לא בשנה ראשונה כמבואר בכורות ריש פ"ג ויעוין תוס' תמורה י"א השוחט כו' ומלא בה בן ד' חי בשעירה מיירי כו'. לכן כל הכבשים אשר הן בני שנה כמו בלזור ובחטאות וקראים כבש שהוא כבש במעוין שלא נתפתחו עוד כלי היולדה שלו עד שנה השני' והוא עוד נכבש (וכן מלאנו לשון כבש מעיינו כו') בלא התפתחות כלי היולדה. אבל בעולה ושלמים שנאין מן הקטנים ומן הגדולים שהן בני שתי שנים כתוב כבש כשנים

בפרשת אמור או בחדש אשר יטמא לו לכל טומאתו. ועיין בתוספות בזה. והנכון דכתיב בטומאת אדם ומפרש בתי"כ זה טמא מת ופסטיה דלכל טומאתו הוא לכל טומאת שבהטמא מה. ופסקלמגו"ש שכתב לענין מקדש' דלענין מקדש כ"ז שלא זרק עליו מי נדה עוד הוא טמא הנוגע במת. וזה שאמר בטומאת אדם היינו בני שנטמא מן המת הנוגע בו לכל טומאתו הוא כנוי על הנטמא במת. וכאילו כתוב שהנוגע בטמא למת כ"ז שהוא טמא וכל טומאתו בו הא כשזרק מי נדה עליו והוא טבול יום תי' אינו מטמא אדם. אבל גבי תרומה כתיב או בחדש אשר יטמא לו לכל טומאתו. והכונה הנוגע במת שזאדם כאילו כתוב במת ולכל טומאתו קאי על האדם. ולא שיך למילף להאי קרא דכתיב בנוגע בטמא מת שזה המכוון בטומאת אדם. וזה פשוט ודו"ק.

ויתכן לומר בפירושא דהאי קרא' דכיון להדין של הרמב"ם בריש הלכות משכב ומושב. דטומטום ואנדרוגיטום שראה לובן ואודם כאחד הנוגע בהן אינו חייב על ביאת מקדשי ואם הטומטום בעלמו נגע בהן חייב על ביאת מקדש' לכן אמר כי יגע לכל טומאתו היינו ללובן ואודם. לכן אמר לכל טומאתו היינו שיהא ודאי טמא לא על לובן לבד או אודם לבד [וכמו דאמר ר"ג בסוטה דף כ"ט על בכל טמא לא בספק] אשר יטמא בה חייב על מגעו על ביאת מקדש' אבל אם נגע בהן אחר פטור. וזה גזרת הכתוב וא"ש לשון הכתוב ודו"ק:

ובגמרא שבוטות פ"ק. נאמר כאן לכל טומאתו וגאמר להלן עוד טומאתו בו מה להלן טומאת מקדש אף כאן בטומאת מקדש. ומה יאות לדברי רבינו משה דאוכל קודש והוא טבול יום פטור מכרת והוה"ד מקרבן ואם נכנס למקדש טבוי' חייב כרת. לכן כתוב בקרא קמא דבטומאת קדש והוא טמא. פירוש בעוד שהוא טמא גם לחולין ולא כשהוא טבול יום דכתיב בו ורחץ במים וטהר שהוא טהור לחולין. וכיון דבטומאת מקדש מיירי לא כתיב והוא טמא. שאינו טמא לחולין ג"כ חייב כרת וקרבן. וקרא מיירי באופן המלי דבמקדש אינו מלי לטמא לנבלות וכי"צ. ויליף טומאתו דבאדם אש נגע מטומאתו דביאת מקדש דכתיב במגע מת. אבל טומאתו דקודש כתיב שם גם בנבלות לא ילפינן מגו"ש דכאן פלגיניהו קראי. ובטלה תמימה תוספות שם בסדרה אחת טומאה ודו"ק:

ורביא את אשמו לר' כשבה או שפירת עוים לחטאת. דע דבעולה דעיקרו הקטרת

משך

ויקרא

חכמה

העוף וכן להקדשה, דאלו להקדשה יליף מלקמן והקריב את כו' לחטאת ראשונה. והא דאמר הגמרא למקראת הקדימה הכתוב לפרש' דלקרות צפרשה (והוספות חמיו ע"ז) היינו, דאם היה כתוב אחד לחטאת ואחד לעולה הו"א דשנה הכתוב לעכב, ולכך הקדים עולה דאינו מעכב, עיין זבחים דף ה' ע"א ד"ה עולתה ודוק בכ"ז, ואכמ"ל:

והזהר מדם החטאת והנשאר בדם, פה שייר לשון החטאת, ופשוט משום דהו"א אינו רק בחטאת העוף, אבל מלוי הוא גם בעולת העוף, אמנם מלוי דעולת העוף הוא למעלה מחוט הסיקרא או בגופה של קרן, וכאן המלוי אל היסוד, וא"כ היה ל"ל בדם החטאת, ומזה דריש הגמרא ריש פרק צ"ט שאין ת"ל בדם כו' שאר דמים מנין כו' לימד על כל הדמים שטעוין מתן דמים ליסוד, וא"כ אינו מיוחד בחטאת העוף לחודא דבכל הדמים כן הוא, ומה נאות הדרשה לפוס שיטת ר"ת בחוספות דף נ"ד ד"ה ואי אמרת דעולת העוף לא היה טעון שפיכת שירים ליסוד, א"כ אין זה בעולת העוף רק בשאר דמים, ונפק"מ דאם נשפך שירים ליסוד הוי אכילת מוצח והמולק ע"מ לשפוך שירים למחר פגול, ואם נשפך לאבוד אין מחשבין עליה והוי כמו הך דישפוך לאמה (יעוין דף ל"ט) וברור.

ובזה יתכן לפרש המשנה פשט חדש דלא מפרשה הגמרא [ומכרח כן להלכה דאימורים קודם זריקה אינן נפסלין ביולא ודלא כפירוש רבינא צ"ט] בפרק כל התדיר המעשר קודם לעופות מפני כו' ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו, והפירוש דנגד חטאת העוף שכולו לכהנים יש בו אימורין דמיקטרי למזבח, ונגד עולת העוף שכולו למזבח יש בו דמו שכל הדם אף השירים נשפך ליסוד והוי אכילת גבוה ובעולת העוף השירים אזלי לאיבוד, וכוון, ומוכרח לפרש כן אליבא דר' יוחנן דסבר אימורים שילאו קודם זריקה בקק"ל כשרים, כמו שפרשתי וברור.

עוד יתכן דלמ"ד מקום עולה מקום שירים בחטאת בדף פ"א יעו"ש, א"כ הא חטאת העוף נעשית בקרן מערבית דרומי למטה מחוט הסיקרא, א"כ מאי פליג בין ההויה למלוי, הא שניהם כשרים בקיר התחתון ואינו טעון אינטזא ועל כרחין דעל שארי מיני דמים קאי, וכאלו אמר שדם הנשאר בכל הקרבנות שזה שנשפך ליסוד, אה כי בחטאת העוף כשר במקום ההויה שהוא בקיר התחתון, ויעוין תוספות דף נ"ב ע"א ד"ה גג יסוד ודוק בכ"ז:

במשפט חטאת בהמה כו' (תו"כ). הנה רש"י פירש

כשבים, לכן בכל מקום בחליסר מקומות כתוב כשז כשבים הוא או בעולה, או בשלמים, או בעיניי לאן לכן ששם כל חוט כשבים הוא מי שהיה נתחממה לירבע לזכר, לכן כתוב כשבים, וכן בכ"מ שכולל גדולים וקטנים כתוב כשבים רק אחת יולא מן הכלל וזה בקרבן עולה ויורד, והביא אשמו לר' כו' כשבה או שערית עזים וזה ל"ל כשבה משום דחטאת בת שנתה אף של עולה ויורד כדמוכה בכל השנים ומהם קדושין דף נ"ה ואשתכח בת שתי שנים יעו"ש, ובכריתות דף י' דללות חד משיטסר בו' וכו', ופוקחין לשון רמב"ם פרק א' הל' י"ד כל מקום שנאמר בתורה כשז או כשבה או כשבים הרי אלו בן שנה דקדק כשבה, וזה ביולא מן הכלל ולכן לא זכר כשבים כשז שכוללן גדולים ג"כ, והטעם אולי משום דאינו תמור חטא שלהם וחטאות דיליהו קרי בגמ' עולות, לכן חסה התורה על כבודו והקדימה כשבה שחא הא"ל, מכסה נקבותה שסבירו הכל שהוא זכר והוא עולה, לכן כתוב כשבה שזה מורה על שמגינותה ורבויו בשרה וחלצה כמוש"כ בהתורה והמלוא שהא"ל חסדה נקבותה או לטעם אחר יעו"ש ודו"ק, ודע דבקדושין אמרו ואשתכח בת שתי שנים נראה דאשתכח מעוברת, ומה דאמרו בזבחים דאיכא בן שתי שנים דמיחוי כבן שנה הוא בזכר יעו"ש, וא"ש מה דחגיג עז בת שנתה לחטאת פירש דאף אם היא מעוברת ג"כ מספקין לה בחטאת דיולדת תוך שנה, רק דכשבה מעוברת אינה מסופקת בחטאת ופשוט:

ובפר עליו הכהן מחטאתו, הנה בעשירות לא כתב ונסלח לו רק בדלות ודלי דלות, שהכוונה בקרבן עולה ויורד הוא מה שדי לעני בקרבן זה אף דעשיר שהקריב קרבן עני, לא ילא כמבואר סוף כריתות, משום דקרבן זה בלא העניות אינו מכפר שכל מי שרואה דקדוקי עניות אינו רואה פני גהינום, וא"כ על ידי אשר לא תשיג ידו שזה שהוא עני מכפר עליו ועי"ז ונסלח לו שנגמר הכפרה על ידי עניות ודו"ק:

שתי תורים או שני בני יונה לר', משום שאינן נפדין במום והמה לר', אבל בלאן כתיב אשמו לר', שהקדש הוא לר', אבל אם הומו מלי לפדות אותו ויאל לחולין וא"כ אין הכשבה עולה לר' ודו"ק: **אחד** לחטאת ואחד לעולה, בתי"כ שתקדוש חטאת לעולה, פירוש, דיולדת עולה קודם לחטאת בהפרשה היינו בשעת הקדשה, וזה שאמר אחד לעולה ואחד לחטאת בשעת הפרשה והביא אותם כו', וזה ששנינו במשנה דכל התדיר חטאת העוף קודם לעולת

לריך תשובת המשקל רק על ג' פעמים הראשונים יעו"ש. ורמב"ם בפירוש המשנה בזויר גבי אל תשמה אל תשמה כתב דבידי שמים חייב על כל שתייה יעו"ש. והענין דעבר עזירה ושנה זה נעשית לו היסוד שהרלון וההרגל מטעה אותו ע"י שחושב שהוא מותר בלא מורד ובלא כונה והוא כמפעל בלא מכון וגם זה לריך כפרה אך לא תמורה כעל מרד. ולכן מלאנו שבטומאת מקדש וקדשיו. שהכונה טובה. שנתכון לדבר מזה לאכול קדש או לכנס למקדש ורק מעשה לחוד יש בחיוב כרת. חלוק בין דל לעשיר ובין דלי דלות. ונחלא שעל הפעמים שעבר אחר שחטא שלשה פעמים בזה החטא יש חלוק בין עשיר לעני. וזה שאמר אל תזכר לנו עונות ראשונים. שכיון שאינו מזכיר הפעמים הראשונים שוב על העבירות שחטא אח"כ בהם יש חלוק בין עשיר לעני ומהר יקדמונו רחמיך כי דלוגו מאוד ודו"ק:

ואת אשר חטא מן הקדש כו' ונתן אותו לכהן. פלא מאי כהן איכא הכא להקדש המושב. ולכן מפרש יונתן בתרגומו דקרא מיירי באופן שאין מחויב אשם מעילות. רק בנהנה מבשר קדשי קדשים לאחר זריקה שהיה להן שעת היסוד לכהנים. דהקדש והחומש משלם לכהן. שלו היה שייך הבשר. כמו דתמן בתוספתא דשקלים בשם ריב"ז. אבל אשם מעילות אין כאן. ולכן פסיק לקרא קמא בערך כסף שקלים כו' לאשם זה קרן דמקרי אשם. וכמו בגזל הגר דכתיב ואת אשמו כו'. וכמו דתניא סוף פרק הגזל עלים והקדש למד מהדיוט מה אשם דהתם קרן כו'. וזה פירוש נכון ע"ד דרוש. אולם יתכן לפי מה דאמרו במעילה דף ט"ו מחזורתא אין חייבין מעילה אלא כו' ועולה בלבדי. וקמ"ל קרא דיביא דבר אשר כהן מקריבוי ששור לכהן ולא יביא דבר שכולו לשם כמו קטרת דבזה פליגי רב ולוי יעו"ש היטב ודוק:

א ידע ואשם ונשא עונו פירוש. דאף אחרי הכפרה של אשם חלוי כי מתיידע לו מביא חטאתו. לכן אמר ונשא עונו. שאם חטא הוא נושא את העון אף אחרי הכפרה. ואשם חלוי אינו זא רק לבגין מן היסורין שעליו. וכמו כן פי' המזבחים דף דונשא עונו גבי ושמטה קול אלה. דגרס להזיק חבירו בכבודו עדותו לריך לפיים חבירו אחרי הקרבן ודוק. ויענין בתורכ על קרא דוהוא לא ידע ובגמרא כריתות דף כ"ז ע"ב דמייתי מקראי אחריני ודו"ק:

ונשבע על שקר על אחת מכל אשר יעשה האדם לחטא בנהנה. פירוש דוקא מחיוב לפטור שבוה מלוי האדם לחטא. משא"כ מפטור לפטור מחיוב לחיוב. שאין האדם חוטא בזה חייב בקרבן כמיו במחזור

פירש כמשפט עולת נדבה. והנה לריך לביאור מקור הדרשה. ונראה משום דאמרו דכאן כתיב אחד לחטאת ואחד לעולה וביולדת כתיב ולקחה אחד לחטאת ואחד לעולה. ובמלורע כתיב. וכן בזבה. ועשה הכהן אחד חטאת ואי"ש. שאין הקנין מתפרשין אלא בלקיחת בעלים או בעשיית כהן. יענין יומא מ"א בזה. וכאן דכתיב והביא כו' אחד לחטאת ואחד לעולה הרי נתפרשו כבר בלקיחת בעלים. שפירש שזה מביא לחטאת וזה מביא לעולה. אי"כ כתוב והקריב אשר לחטאת ראשונה והיה לריך למיכתב כאן ואת השני עולה יעשה כמשפט אבל ממה שכתוב יעשה עולה. מורה שעל ידי עשיית כהן נתפרש לעולה וז"ל דהשני כבר עולה בהבאת בעלים. לכן דריש שקדושת העולה יעשה כמשפט חטאת ושם עולה לא זא כאן רק להגביל נגד קדושה אחרת דלאו עולה וזה או כמשפט חטאת בהנה או חטאת עוף ודוק כי זה נכון במשפטי הלשון.

ובזה מלאנו לעומק דבר במה דסבר ר' יהושע בזבחים פרק חטאת העוף דעולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת דאין מועלין בה ומפרש הסוגיא דנמשכת ונעשית חטאת העוף. ולפי"ו ידעינן טעמיה דכתוב יעשה עולה כמשפט. הא שלא כמשפט נמשכת מעילה ונעשית חטאת ונפקא ממעילה. בינה זה. ורבנן בתוספות ד"ה חטאת העוף הרגישו דמהני המשכה בעוף משום דבעשיית כהן תלי רחמנא יעו"ש. ולפי דברינו מפורשת בפסוק ודו"ק:

עשירית האפה. מאלל לאיש אחד ביום אחד ראב"ע. וזהו כמו דאמרו בעירובין דף פ"ג האוכל במדה הזו ה"ז בריא ומבורך. ויענין נ"ב מהדיק סימן ל"ח. ולפי"ו יתכן הא דלותה התורה בלחם הפנים להביא כ"ד עשרונים משום דפר לבזר קרב בכ"ד כהנים כמבואר סוף פ"ב דיומא ויהיה לכל כהן מאלל ביום אחד. כי קדשי קדשים נאכלין ליום ולילה. וע"כ דהיה בכל משמורה כ"ד כהנים בשביל הקרבת פר אש יארע להם ודו"ק.

ובתו"כ רי"א חביבה מזה בשעתה כו' ואין ממתינין לו עד שיעשיר כו' ר' אליעזר אומר חביבה מזה בשעתה כו' שמיד בעירובין הוא מביא סלע כו'. הנה ר"י לא ראה להביא ראה מעירובין. דסבר בעירובין כ"ז דאם גדר כשהוא עני והעשיר נותן ערך עשיר. אי"כ חשה התורה שמוא יעשיר ויעני טרם נתנית הערך ושוב לא יוכל לקיים גדרו ודו"ק:

אר תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמיך כי דלוגו מאוד. בגו"ב מהד"ק מביא בשם ספרים שהשם על חטא שעשה פעמים רבים אינו

משך

ויקרא

חכמה

לה והא כתיב ואת אשר חטא מן הקודש ישלם וחמישמו יוסף עליו וזהו דרשא דתיב וברור בס"ד. (וקלט מזה הביאו כן בשם הראב"ד ז"ל):

א מכל אשר ישבע עליו לשקר. הוא לרבות משומת יד ולא אהדרי' קרא בהדי'. ומהבא פריך רבא לר' יוחנן דאמר. כסף קונה במטלטלין. יעוין הפלפול בפרק הזהב. וגראה דלר' יוחנן אתי שפיר לטעמי'. דאיהו סבר דגולה ועושק אין כאן מי דיהיב שטרי. ופקדון בשטר הלא אין בו אחריות נכסים דלמא יאנס ואינו חייב כלום רק בחשומת יד יש מלוה בעל פה ומלוה בשטרי. ובמלוה בשטר אס כי חייב בהשבעה אבל מקרבן וחומש פטור. דאין משלמין על שעבוד קרקעות וכמו דאמר בפרק שבעת הפיקדון לר' יוחנן. דסובר במלוה בשטר פטור מקרבן. דכתיב מכל אשר ישבע עליו מכל ולא כל יעו"ש. לכן לא אהדרי' קרא בהדי' ודוק.

צו

זאת תורת העולה. ירושלמי מגילה ודא מסייע לריב"ח דסבר דבני נח לא הקריבו שלמים. זאת תורת העולה היא העולה שהיתה כבר. ובשלמים כתיב וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב מכאן ולהבא. ולר' אלעזר יתכן דסבר כר' ישמעאל דבשר תאוו לא הותרה במדבר והיה לריך להביא זבח שלמים וכמוש"כ הרמב"ן פ' אחרי' דבמדבר היו חייבין כרת על שחיטת חולין בחוץ. לכן כתיב אשר יקריב. שמוכרה להקריב. אבל בעולה שרק במדבר כתיב היא העולה. שאם הקריבו ודוק.

וזאת תורת המנחה כו' והרים ממנו. מנחה היה ליל וכתב בלשון זכר שקאי על העשרון וכלאו כתב והרים מן העשרון כו' שהמדות בלשון זכר עשרון בלול. הין לוג וכיו"ב. ומהו דרשו והרים ממנו מן המחובר. (מנחות כ"ד). ולכן פריך מנחות ע"ז ע"ב והקריב ממנו מן המחובר הלא מעתה דכתיב ואת כל חלבו ירים ממנו התם מאי מחובר איכא. ולא פריך לעיל דף כ"ד משום דאם יש הוכחה על דרש זה מכתב בלשון זכר ודוק.

והנה בפרשת בחוקתי ואם בהמה אשר יקריבו מנחה קרבן כו' אשר יתן ממנו לר' יהיה קדש היה ליל מנחה. רק הוא כמאמר המוסגר. וכך סדר הפסוק כל אשר יתן לר' יהיה קדש. רק שלפ"ז יתכן לפרשו על קדושת בדק הבית. שאם הקדישן תמימים הו' אינן נפדים לחולין וכמוש"כ רמב"ם פ"ה מהלכות

מבואר פרק ד' שומרין. עוד י"ל דוקא דברים שהאדם שומרין לו שבעה בבי"ד הוא עשוי לחטא בהנה ולא שבעה וכמו בכל מקום דאיכא למימר אישחמוטי קא משתמיט או למ"ד חשוד אממונא לא חשוד אשבעתא וכיו"ב. הא אם אדם שחזיקין אותו לנאמן שבעה אינו עשוי לחטא בהנה שאין דרכו להיות חשוד על ממונו. בזה חייב קרבן שבעת בטוי ודוק.

ויתכן עוד. דהנה חייב שבעת הפיקדון על זדון שבעה. אף דזדון שבעה כתיב לא ינקה ד' ואיך מביא קרבן לכפר על חטאתו. אף החמם והעושק הוא מכריחו להשבע לשקר שהוא תוצאו ואיהו לאמת דפריי' ולהפטר מצעל דינו נשבע לשקר ואינו מוכן לחלל שמו יתברך והוא כאנוס מפני זדון לבו. ובזמן לבות יודע שהאדם טבעו בכך ועשוי הוא להשבע על אחת מכל אלה ודוק.

ובתו"כ עליו לשקר ישלם אין משלם הלא לאחר שבעה. פירוש. דתשלומין של קרן אינו משלם רק כשישבע. דמיירי קרא היכי דליתי בעיניה וחייב בלונסין ואימתי חייב בלונסין לכשישבע. ועיין ב"ק דף ק"ה ב' ור"ב ששת מוקים לה כשעומדת באגס. וכן מוכח מלקמן תאמר בזה שמשלם חומש ואשם. הו"ל ומשלם חומש ואשם. ישלם לפני שבעה ולאחר שבעה כו'. דעל הקרן מיירי ודוק.

שם אולי את תשלומי כופל ולא אולי תשלומי ד' וה'. לפלא הוא. איך אשכח דעל טביחה או מכירה לחודיה ישלם דו"ה. ודו"ה אמר רחמנא ולא ג' ולא ד'. ואולי דאיתא כסומכוס דאמר משלם ג' וד' על טביחה לחודיה ויש טביחה בלא גנבה. עיין ירושלמי סוף ארבעה שומרין ודוק. עוד יש לאשכוחי גווי ואבמ"ל:

שם פרק כ' פסוק ז'. מנין שמשלם חומש ואשם על התשלומין האלו ת"ל הקדש ישלם וחמישמו יוסף עליו. פירוש פשוט כמו דתן בכריתות דף כ"ז ע"ב דאם מעל בכסף אשם היינו ב' סלעים. מביא אח"כ אשם מעילות ב' סלעים ואשם [היינו קרנו] של עשרה זהובים וכלול קרן בהדי חומשא ולא אמרינן שיוסיף על האשם מעילות דכל חומש בהדי קרנא צ"ל להווי' וזה דקאמר מנין שמשלם חומש ואשם על התשלומין האלו. היינו שמוסיף חומש על קרן ולא בהדי הק אשם מעילות. ת"ל הקדש ישלם וחמישמו יוסף עליו. והא דקאמר אשם דסד"א כי מייתי אשם מעילות של שמונה עשר זהובים נפיק כולו היינו אשם מעילות עד תשלומי קרן וחומש קמ"ל דלא כן. וזה מפורש בסוגיא תמן למימרא דחומשא בהדי ליל מייתי